

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2022/23:32

Fredagen den 17 mars

§ 1 Utrikesfrågor

Åtterrappport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor den 20 februari 2023

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor den 20 mars 2023

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan är 9 och EU-nämnden sammanträder. Vi har utrikesminister Tobias Billström här. Då börjar vi med åtterrappport från möte i rådet den 20 februari. Finns det något att tillägga muntligt till den skriftliga återrapporten?

Anf. 2 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Det är trevligt att vara här. EU-nämnden har mottagit skriftlig åtterrapporering från rådets möte den 20 februari. Jag har inget att tillägga därutöver.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då går vi in på dagordningspunkt 3, Aktuella frågor. Det är information om återkommande frågor inom rådet för utrikesfrågor.

Anf. 4 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Låt mig inledningsvis påminna om att Sverige under ordförandeskapet förväntas agera till stöd för den höga representanten och bidra till sammanhållning och samordning. Detta påverkar vårt handlingsutrymme, särskilt i frågor där vi behöver bidra till att samla medlemsstatskretsen.

Under punkten Aktuella frågor väntas den höga representanten som vanligt ta upp olika angelägna ämnen. Även om ståndpunkten i dessa frågor inte ska förankras i riksdagen vill jag ändå säga några ord om vad vi tror kan komma upp.

Vi har fått information om att Josep Borrell återigen avser att fokusera på utvecklingen i Iran. Detta blir den sjätte månaden i rad som rådet tar upp situationen i Iran. Sverige är ett av de länder som verkar för att hålla frågan på dagordningen och för en kraftfull gemensam EU-linje gentemot Iran.

Som jag konstaterade redan för en månad sedan verkar protesterna i Iran ha mattats av. Missnöjet i samhället är dock alltjämt stort, och repres-

sionen mot de iranier som har deltagit i protesterna fortsätter.

Vi följer noga den iranska regimens agerande. Tusentals demonstranter sitter fängslade och inväntar någon form av rättegång eller dom. Flera har redan dömts till döden, och ett antal dödsstraff har också verkställts. EU:s insatser syftar till att visa att vi ser vad som händer och att Irans agerande får konsekvenser.

Rådet kommer även denna månad att anta ytterligare sanktionslistningar under MR-sanktionsregimen, inklusive mot personer inom det iranska rättssystemet som medverkat till utdömande av dödsstraff mot demonstranter. Sverige stöder aktivt detta arbete. De nya sanktionslistningarna är viktiga. De utgör ytterligare en markering gentemot den iranska regimen. Ytterligare listningar kan bli aktuella, inklusive mot revolutionsgardet.

Kritisk dialog är ett annat viktigt verktyg för att påverka utvecklingen. Under ordförandeskapet representerar vi i Sverige genom vår ambassad i Teheran hela EU gentemot iranska myndigheter. Sverige har till exempel å EU:s vägnar uppvaktat iranska UD >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<. Sverige kommer i nära samråd med EU:s utrikesjämsntjänst och övriga medlemsstater att fortsätta att framföra EU:s samlade kritiska syn på situationen i Iran och ställa krav på respekt för mänskliga rättigheter.

Vi behöver kontinuerligt förhålla oss till utvecklingen i landet och hitta verkningfulla sätt att påverka situationen i ett kortare såväl som ett längre perspektiv, till stöd för alla dem som stått upp för mänskliga rättigheter i Iran.

Vi har tidigare diskuterat de juridiska förutsättningarna att lista det iranska revolutionsgardet under EU:s sanktionsregim mot terrorism. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< En listning under EU:s terrorismsanktioner behöver uppfylla rättsaktens kriterier och underbyggas av ett beslut från en rättslig eller likvärdig nationell behörig myndighet som påvisar en koppling till ett terroristdåd eller försök till sådant. Det måste också gå att verifiera att händelsen som ligger till grund för beslutet inte inträffat alltför långt tillbaka i tiden. Beslutet måste uppfylla grundläggande krav på rätten till försvar.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Sverige kommer att fortsätta att verka för kraftfullast möjliga linje gällande Iran inom ramen för bibehållen EU-enighet. Om förutsättningar föreligger kan detta även innebära ytterligare åtgärder mot revolutionsgardet. Vi ska använda de verktyg vi bedömer har störst förutsättningar att påverka Irans agerande och förbättra situationen för mänskliga rättigheter i landet.

Som bekant var jag i går i utrikesutskottet för att mer i detalj diskutera utvecklingen i Iran, specifikt frågan om att lista revolutionsgardet.

Anf. 5 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för den här informationen! Vi fortsätter väl att upprepa oss här i EU-nämnden. Vi har väl sagt det förut, och jag tror att det kan vara fler som också kommer att tycka så i dag: Vi ger allt stöd vi kan till utrikesministern när det gäller att försöka förmå Borrell att återigen sätta upp Iran som en punkt på dagordningen, så att detta inte bara blir ett informationsärende.

Med detta sagt har vi ju före jul haft Iran som en punkt på dagordningen för FAC, och vi hade då också en hantering här i EU-nämnden. Redan då framhöll Socialdemokraterna vikten av att verka för att terrorlista det islamiska revolutionsgardet. Då fanns det ju inte stöd för den linje som Socialdemokraterna ville att regeringen skulle verka för.

Som utrikesministern sa hanterades detta i utrikesutskottet i går. I dag på EU-nämnden är detta fortfarande bara en informationspunkt. Vi kan alltså inte hantera det på annat sätt, men det är viktigt att utrikesministern ändå tar med sig det som framkom i utrikesutskottet i går, för där visade det sig att det numera finns en majoritet som anser att regeringen ska agera på så sätt att man verkar för att skapa enighet inom EU för att lista det islamiska revolutionsgardet som terroristorganisation under sanktionsregimen för terrorism. Detta var väl den exakta ordalydelse som fick majoritetens gehör i utrikesutskottet i går, och det är ju riksdagens uttryck för hur regeringen behöver agera när det gäller detta.

Allt stöd till utrikesministern för att agera gentemot Iran och den iranska regimen för att stärka de mänskliga rättigheterna! Men det vore ändå intressant att höra hur utrikesministern tänker ta sig an det faktum att riksdagen har gett regeringen ett uppdrag här.

Anf. 6 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag vill egentligen bara instämma i allt det som vice ordföranden Matilda Ernkrans sa. Utrikesutskottet tog ju ett beslut i går, och vi behöver veta hur ministern tänker agera utifrån det.

Anf. 7 MARTIN KINNUNEN (SD):

Bara för att tydliggöra vill jag säga att också Sverigedemokraterna står bakom den linje som fanns i utrikesutskottet. Vi önskar att regeringen ska arbeta på ett konstruktivt sätt för att möjliggöra ytterligare sanktioner och specifikt terrorlistning av revolutionsgardet.

Anf. 8 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Jag tackar för synpunkterna. Precis som har konstaterats här var denna fråga uppe i utrikesutskottet i går, och där redovisade jag regeringens linje. Jag uppfattar inte att det i nuläget finns enighet inom EU för att driva frågan att lista IRGC under EU:s terrorismsanktioner. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< Tillsammans med EU:s övriga medlemsstater fortsätter vi att analysera situationen och diskutera möjliga ytterligare åtgärder, inklusive sanktioner.

Enigheten är ju av central betydelse för EU:s trovärdighet och möjligheten att påverka situationen, och den bör värnas. Vi i Sverige fortsätter också under vårt ordförandeskap att verka för en tydlig och enad Iranpolitik. Inom EU-kretsen bedömer jag också att det finns en samsyn om att vi bör bemöta Irans våld mot fredliga demonstranter på ett så skarpt och fokuserat sätt som möjligt. Det återstår att se vad som kommer att sägas under den här punkten på rådets möte.

Anf. 9 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag ska inte förlänga debatten, men det är väl ändå viktigt

att det ändå i uppteckningarna framgår att utrikesministern redovisade regeringens linje i går på utrikesutskottet, men regeringens linje vann inte gehör där. Det var en annan linje som en majoritet i riksdagen skickade med regeringen, nämligen att verka för att skapa enighet inom EU för att lista det islamiska revolutionsgardet som terroristorganisation under sanktionsregimen gällande terrorism. Det var den linje som riksdagen skickade med regeringen på utrikesutskottets möte i går.

Anf. 10 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Det är noterat. Samtidigt är det ju i EU-nämnden som mandatet ges, och här är läget sådant att detta är en informationspunkt på dagordningen inför rådsmötet. Det är så det är upplagt. Det kommer inte att äga rum någon omröstning eller liknande, inte heller här i nämnden i dag, utan det är en informationspunkt. Men naturligtvis lyssnar regeringen in vad riksdagen säger. Det är självklart att det förhåller sig på det viset.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Ett klarläggande för alla parter: Detta är en informationspunkt.

Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Om detta hade varit en diskussionspunkt hade vi faktiskt kunnat skicka med en annan ståndpunkt också här, men på vår dagordning är det, precis som ordföranden säger, en informationspunkt, och det begränsar oss.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Helt korrekt. Det är en informationspunkt.

Vi tackar för informationen.

Då går vi in på dagordningspunkt 4, Rysslands angrepp mot Ukraina. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 14 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Diskussionen väntas likt tidigare bli en bred genomgång av EU:s arbete för att stödja Ukraina och sätta press på Ryssland. Ukrainas utrikesminister har bjudits in att delta över videolänk i början av diskussionen.

De senaste veckorna har vi sett förnyade ryska offensiver i Donbass. Ryssland har lidit stora förluster, särskilt sett till de relativt begränsade territoriella framgångarna. Ukraina har hittills hållit emot men betalat ett högt pris i antal stupade och skadade. Samtidigt fortsätter de ryska fjärrbekämpningsattackerna i hela Ukraina. Attackerna slår främst mot civila och kritisk infrastruktur i syfte att knäcka den ukrainska försvarsviljan. Vi får inte låta oss avtrubbas. Dessa attacker utgör återkommande ryska krigsförbrytelser och måste fördömas.

Just nu är EU:s mest angelägna uppgift att hjälpa Ukraina att stå emot de ryska offensiverna. Ukraina behöver brådskande mer militärt stöd, inklusive ammunition, och fortsatt utbildning av ukrainska soldater. Det behövs även finansiellt och humanitärt bistånd och stöd till energisektorn.

Sveriges stöd till Ukraina uppgår till över 15 miljarder kronor sedan den fullskaliga invasionen inleddes i fjol. Denna siffra inkluderar inte

regeringens senaste militära stödpaket med upp till tio Leopard 2-stridsvagnar och komponenter till luftvärnssystemen Hawk och Iris-T.

Sverige bidrar under 2023 även med instruktörer till EU:s militära stödinsats för Ukraina, Eumam, och den brittiskeledda insatsen Operation Interflex, som huvudsakligen genomför grundläggande militärutbildning av ukrainska medborgare. Utöver det militära stödet behöver EU fortsätta att vara pådrivande för att de ansvariga för aggressionen och andra brott mot folkrätten i Ukraina ska ställas till svars. Sverige ingår i den kärngrupp som arbetar för att etablera en tribunal för aggressionsbrottet mot Ukraina.

Det var ett viktigt steg att EU i februari kunde enas om att stödja ett internationellt center för lagföring av aggressionsbrottet mot Ukraina. Sverige och EU behöver även fortsätta att stötta internationella brottmålsdomstolens utredningar i Ukraina. Regeringen arbetar även för att EU ska nå en enad position i den komplicerade frågan om hur frysta ryska tillgångar ska kunna användas för att bidra till att bekosta återuppbyggnaden av Ukraina.

På svenskt initiativ beslutade EU:s medlemsstater i mitten av februari att inrätta en särskild arbetsgrupp för att ta frågan vidare. Arbetsgruppen hade sitt första möte i veckan och leds av Kommerskollegiums generaldirektör Anders Ahnlid.

Regeringen välkomnar att ett tionde sanktionspaket antogs i anslutning till årsdagen av den fullskaliga invasionen. Det var det första större sanktionspaketet under Sveriges ordförandeskap. Paketet omfattar bland annat åtgärder mot några av Rysslands största banker och listningar av flera befälhavare inom den ryska Wagnergruppen samt ryska politiker ansvariga för bortförandet av barn från Ukraina. EU har också ytterligare begränsat Rysslands, men även Irans, tillgång till avancerad teknologi.

Det är viktigt att EU tillsammans med sina partner kontinuerligt ökar sanktionstrycket mot Ryssland och de länder som direkt bistår den ryska aggressionen. EU bör kontinuerligt se över sanktionerna, inklusive möjligheten att förbättra dem och ta fram nya förslag. EU arbetar också med att säkerställa sanktionernas efterlevnad och motverka att de kringgås via tredjeland.

Det internationella stödet för Ukraina är fortsatt starkt. FN:s generalförsamling fördömde den 23 februari återigen Rysslands aggression mot Ukraina, och röstsiffrorna var i paritet med de resolutioner som antogs i fjol. Ett omfattande diplomatiskt arbete av EU, liksom av Sverige, bidrog till denna betydelsefulla markering. Detta arbete behöver fortgå med en samordnad, långsiktig och strategisk ansats.

Ryssland har gjort det tydligt att man bedriver detta brutala krig för att förhindra att Ukraina vänder sig västerut. Frågan om EU-närmande och medlemskapsansökan är central för Ukrainas stridsmoral och framtidstro, och EU-närmandet är vårt främsta verktyg för att uppmuntra Ukraina att fortsätta genomföra nödvändiga men ofta svåra reformer. EU behöver visa att processen är trovärdig och kvittera Ukrainas imponerande reformansträngningar, som sker under exceptionella omständigheter. Samtidigt måste utvidgningsprocessens integritet värnas.

Den fullskaliga invasionen har pågått i drygt ett år, men Rysslands aggression mot Ukraina har pågått i snart ett decennium. Rådets möte hålls kort efter nioårsdagen av Rysslands illegala annektering av Krim, den 18 mars. Vi måste fortsätta påminna om att Rysslands olagliga annektering

av Krim och andra ukrainska regioner inte rubbar Ukrainas lagliga rätt att försvara sig och återta ockuperat territorium.

Anf. 15 ORDFÖRANDE:

Innan jag ger ordet vidare tänkte jag bara upplysa om att Anders Ahnlid är en av dem vi har bjudit in till vårt Cosacmöte i maj, då ett av passen kommer att vara dedikerat enbart till Rysslands krig mot Ukraina och dess konsekvenser för oss i Europa.

Anf. 16 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack för genomgången, utrikesministern!

Jag är glad att vi i Sverige är väldigt eniga i vår syn på Rysslands angrepp på Ukraina och vem som är skurken. Det man kan se är möjligtvis att vissa partier har velat gå lite längre – från Vänsterpartiets sida föreslog vi ju starkare sanktioner innan regeringen gjorde det – men i stort sett är vi eniga. Det jag kan se nu är väl att det skulle behöva göras någonting när det gäller rysk olja som kommer till svenska hamnar med ryska fartyg.

Eftersom vi är i stort sett helt eniga vill jag fråga om det internationella stödet till Ukraina. Ministern nämnde att det är stort, men vi vet ju också att det finns många länder som kanske lyssnar mer på Ryssland och Rysslands narrativ. Jag skulle vilja veta lite mer om detta och om det finns några indikationer på att en större del av världen kommer att lyssna mer på Ryssland framöver. Vi vet ju redan att det finns länder inom EU som hävdar att det är EU:s sanktioner som driver på inflationen och så vidare.

Jag vill alltså veta om det, både inom EU och inom världen i stort, finns en risk att stödet till Ukraina kommer att minska på grund av att Ryssland lyckas med sitt narrativ att det är sanktionerna som driver på problemen och Ryssland som har rätt.

Anf. 17 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Först vill jag uttala ett stort och starkt stöd för Sveriges och EU:s gemensamma agerande när det gäller att stötta Ukraina och se till att Ryssland förlorar kriget.

Jag har bara en kort kommentar, och den rör något som vi försöker lyfta upp även i dessa sammanhang och som vi tidigare har anmält avvikande ståndpunkt om. Vi står fast vid vår avvikande ståndpunkt, som gäller möjligheten att driva på för en terrorklassning av Wagnergruppen. Det känns ju alltmer aktuellt. Vi vet att Wagnergruppen har förgreningar runt om i världen, och nu senast såg jag en uppgift om att det till och med kan finnas kopplingar till Paludan, som brände Koranen utanför Turkiets ambassad och ytterligare försvårade Sveriges relationer till andra länder.

Det skulle vara intressant att höra lite grann om utrikesministerns syn på detta. Vi står fast vid vår avvikande ståndpunkt gällande att Sverige faktiskt behöver driva på för en terrorklassning av Wagnergruppen, men det vore intressant att höra utrikesministerns reflektioner kring detta.

Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack för informationen, utrikesministern!

I arbetet inom Internationella brottmålsdomstolen, ICC, pågår det just nu en diskussion om storskaliga miljöbrott, vilket också kallas ekocid.

Frågan är om dessa även ska klassas som brott mot mänskligheten och ingå som ett femte tillägg i Romstadgan.

Ekocid är ett tillvägagångssätt som Ryssland har använt och som har dokumenterats. Vatten har förgiftats, och man ser att jordbruksmark kommer att vara otjänlig för väldigt lång tid framöver. Det är alltså ett stort arbete som Ukraina har framför sig, och Ukraina efterfrågar just insamlade av material och bevis för att kunna ställa förövarna, Ryssland, inför rätta även i dessa frågor.

Jag har nämnt frågan tidigare här i EU-nämnden, det vill säga om detta är någonting som utrikesministern skulle kunna tänka sig att ta upp i diskussionen. Jag är alltså lite nyfiken på om det är något som har gjorts och vilket gehör det i så fall har fått.

Jag skulle också vilja trycka på att importen av rysk gas och olja måste få ett slut så fort som möjligt. Vi inser dock att dessa avtal är så kallade take-or-pay-avtal, vilket kan innebära att den som importerar måste fortsätta att betala oavsett om leverans sker eller ej. Då är frågan om man kan undersöka de juridiska möjligheterna att upphäva dessa avtal för de företag och stater som i dag har gasavtal med Ryssland, så att de inte blir tvungna att betala stora summor oavsett om gasleveransen sker eller ej.

Anf. 19 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Jag ska besvara frågorna i den ordning som de ställdes, och jag börjar med Ilona Szatmári Waldaus fråga.

Det finns flera exempel på att Ryssland har haft framgång i sin påverkan på länderna i bland annat Afrika och Latinamerika. Orsakerna skiftar naturligtvis mellan länderna; i vissa fall handlar det om långvariga relationer, och det handlar om en samsyn på världsläget som Ryssland kan dra nytta av.

Vi har dock sett att länder som har lagt ned sina röster i vissa omröstningar i FN också har röstat mot Ryssland vid andra tillfällen. Det är viktigt att komma ihåg detta. Sverige försöker nu aktivt söka stöd för Ukraina, och vi har inom EU tagit initiativ till och lagt fram förslag om hur vårt gemensamma arbete kan göras mer effektivt – till exempel genom skapandet av en särskild task force inom Europeiska utrikestjänsten, EEAS, för att bemöta rysk desinformation i Afrika.

Till detta ska läggas att det också är bra om man i akt, mening och gärning visar att man tar de problem på allvar som har uppstått i stora delar av världen som en följd av kriget i Ukraina, till exempel i form av livsmedelsleveranser.

Sverige har genom det humanitära biståndet, där vi har gett 400 miljoner kronor till World Food Programme, finansierat upphandling och transport av 50 000 ton ukrainskt vete. Detta har gjorts i syfte att stödja den ukrainska ekonomin och bidra till genomförandet av spannmålsavtalet Black Sea Grain Initiative, som har varit väldigt viktigt och betydelsefullt på det här området. Vetet transporterades av FN för humanitära ändamål till svältande i Jemen.

Under 2022 bidrog Sverige även med ett stöd om 100 miljoner kronor till initiativet Grain from Ukraine. Förhandlingarna om att förlänga detta avtal, som löper ut den 18 mars, väntas pågå in i det sista, men allt tyder på att en förlängning kommer att ske. Vi ger naturligtvis vårt fulla stöd till FN:s ansträngningar på det här området.

Därefter ställde Matilda Ernkrans frågor om terrorismsanktioner för Wagnergruppen. Det är ingen tvekan om att Wagnergruppen har begått fruktansvärda övergrepp i bland annat Ukraina, Syrien och Centralafrikanska republiken.

Om det fanns rättsliga förutsättningar för att lista Wagner under EU:s terrorismsanktioner skulle regeringen ställa sig bakom detta, men för att grupper ska kunna omfattas av EU:s terrorismsanktion krävs att en rättslig eller likvärdig, behörig nationell myndighet – såsom domstol eller åklagare – fattar ett beslut om inledande av förundersökning eller åtal mot gruppen, alternativt en fällande dom för en terroristhandling. Det är upp till rättsväsendet att fatta sådana beslut.

Sverige arbetar aktivt för en robust och principfast politik gentemot Ryssland, bilateralt och inom EU. Terrorismsanktioner syftar till att förhindra finansiering av terrorism och innebär frysning av tillgångar medan andra sanktionsregimer, som Wagnermedlemmar är listade under, även omfattar reserestriktioner.

EU har antagit en rad restriktiva åtgärder riktade mot bland annat militära och politiska beslutsfattare, företag som stöder eller verkar inom militärindustrin samt befälhavare inom Wagnergruppen. EU har sedan 2021 infört en rad restriktiva åtgärder mot Wagnergruppen under andra sanktionsregimer. Sanktionerna är riktade mot själva Wagnergruppen, liksom mot flera personer och tre enheter med anknytning till den.

Under ordförandeskapet kommer Sverige som sagt att fortsätta främja en aktiv och enig EU-politik för att motverka den ryska aggressionen mot Ukraina. Detta omfattar att sätta press på Ryssland, Belarus och andra ansvariga genom sanktioner och ansvarsutkrävande samt genom att politiskt, ekonomiskt, militärt, humanitärt och rättsligt stödja Ukraina.

När det gäller den sista frågan från Rebecka Le Moine behöver jag titta lite mer på frågan om ekocid för att kunna komma med ett svar. Det finns definitivt med i diskussionerna, men det är en komplicerad fråga som behöver belysas ytterligare innan jag här i nämnden kan redovisa regeringens ställningstagande.

När det gäller frågan om den ryska gasen har ju importen av rysk naturgas till EU minskat dramatiskt det senaste året. Emellertid omfattar nuvarande sanktioner inte rysk naturgas. Regeringen tycker att det vore bra om beroendet av rysk gas minskar, och frågan hur Sverige bäst fortsätter att minska beroendet av rysk naturgas bör ställas till statsrådet Busch. Sverige har inga nationella sanktioner, och sanktioner är mest effektiva när de beslutas inom EU. Nationella sanktioner skulle alltså kräva helt ny lagstiftning.

Anf. 20 ORDFÖRANDE:

Kan jag därmed konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning?

Anf. 21 MATILDA ERNKRANS (S):

Socialdemokraterna vidhåller den avvikande ståndpunkt gällande Wagnergruppen som vi har anmält tidigare.

Anf. 22 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):
Vänsterpartiet stod också bakom den avvikande ståndpunkten om Wagnergruppen, och vi vidhåller det.

Anf. 23 REBECKA LE MOINE (MP):
Även Miljöpartiet står bakom den.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Då noterar jag att det finns en samstämmig avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet angående en terrorklassning av Wagnergruppen.

I övrigt kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi över till dagordningspunkt 5, Tunisien. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 25 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Herr ordförande! Josep Borrell väntas ta upp den politiska utvecklingen i Tunisien och den kraftiga nedgången i den tunisiska ekonomin.

Tunisien har präglats av en politisk kris sedan juli 2021, då president Saïed suspenderade parlamentet. Sommaren 2022 antogs en ny konstitution med demokratiska brister. Presidentmakten har stärkts på bekostnad av rättsväsendet och parlamentet, och yttrandefriheten har begränsats. I december och januari hölls parlamentsval med omkring 11 procents valdeltagande. Det nya parlamentet samlades tidigare i veckan, och det är fortfarande oklart hur dynamiken mellan presidenten och det nya parlamentet kommer att se ut i praktiken.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<
De anklagas för konspiration mot staten och terrorism. Representanter för fackföreningar, medier och rättsväsen har gripits. Presidenten har även uttalat sig nedsättande om migranter från Afrika söder om Sahara och beordrat en strängare tillämpning av lagen om utlänningars status i Tunisien. Detta har resulterat i ökat våld mot migranter.

Händelseutvecklingen är mycket allvarlig, och EU:s budskap till Tunisien måste vara tydligt. Särskilt fokus bör ligga på respekten för rättsstatens principer. Samtidigt är det viktigt att EU fortsätter att stödja det tunisiska folket i en tid som även präglas av ekonomisk kris. Instabilitet i Tunisien ligger inte i EU:s intresse.

Den ekonomiska situationen beror till stor del på en ineffektiv offentlig ekonomi med skuldyngda statsägda företag och omfattande statliga subventioner. Och situationen har förvärrats efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Viktiga strukturella reformer behöver genomföras för att Internationella valutafonden ska låna ut pengar till Tunisien, och EU och Sverige förespråkar att Tunisien ska vidta de åtgärder som krävs för att ett avtal med IMF ska kunna godkännas och undertecknas.

Anf. 26 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Det är verkligen en ledsam och väldigt allvarlig utveckling i Tunisien. Jag har inga ytterligare frågor men vill uttrycka ett starkt stöd för fortsatt agerande från Sveriges och EU:s sida.

Anf. 27 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor.

Anf. 28 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Jag vill nämna att det i anslutning till FAC anordnas två större möten på ministernivå. Före FAC är vi utrikesministrar inbjudna att delta i invigningen av det europeiska humanitära forumet, EHF, som ordnas gemensamt av EU-kommissionen och Sverige som EU-ordförandeland. Bistånds- och utrikeshandelsministern är värd för mötet tillsammans med kommissionen. Efter FAC deltar jag och försvarsministern i en informell middag med anledning av EU:s partnerskapskonferens om säkerhet och försvar, det så kallade Schuman Forum.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar utrikesministern med medarbetare för de här punkterna, som har varit utrikesministerns egna i FAC. Nu blandar vi in fler färger i akvarellen.

**Åtterrappport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor
den 15 november 2022**

Åtterrappport från informellt möte den 7–8 mars 2023

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikesfrågor den 20 mars 2023**

Anf. 30 ORDFÖRANDE:

Vi hälsar statsrådet Pål Jonson med medarbetare från Försvarsdepartementet välkomna tillsammans med utrikesminister Tobias Billström och medarbetare.

Första punkten med försvarsminister Pål Jonson är återrapportering från mötet i Europeiska unionens råd för försvarsfrågor den 15 november 2022. Finns det något att tillägga muntligen till det skriftliga?

Anf. 31 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr ordförande! Vid utrikesrådets möte om försvarsfrågor i Bryssel informerade EU:s höge representant Josep Borrell om lanseringen av EU:s träningsinsats Eumam i Ukraina. Försvarsministrarna förde därefter en diskussion om medlemsstaternas förmågor och operativa förutsättningar.

Vid det informella försvarsministermötet i Stockholm den 7–8 mars fokuserade diskussionen på hur EU kan bistå Ukraina med artilleriammunition. I den inledande diskussionen deltog Ukrainas försvarsminister Reznikov. Natos generalsekreterare Stoltenberg och undergeneralsekreterare Lacroix från FN deltog i den senare delen av mötet. Jag återkommer till frågan om artilleriammunition under dagordningspunkten om EU:s stöd till Ukraina.

Anf. 32 ORDFÖRANDE:

Vi lämnar återrapporten.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Den strategiska kompassen: genomförande. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 33 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Den här diskussionen hålls mot bakgrund av att det är ett år sedan antagandet av kompassen. Genom denna har EU och dess medlemsstater fastställt en ambitiös plan för vidareutveckling av unionens säkerhets- och försvarspolitiska samarbete.

Rysslands aggression mot Ukraina har visat att EU måste bli än bättre på att hantera hot och risker för vår säkerhet. Kompassen är inte EU:s huvudsakliga svar på Rysslands krig i Ukraina, men den bidrar till en gemensam uppfattning om vart EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete är på väg. Det är positivt att EU genom den strategiska kompassen nu har ett ramverk för att stärka unionens handlingsförmåga och ytterligare vässa verktygen för att kunna bemöta framtida kriser och konflikter. Genom ett starkt EU som bidrar till stabilitet i vår del av världen och globalt stärks också Sveriges säkerhet.

Sverige är pådrivande i genomförandet av målen i den strategiska kompassen och i att EU:s trovärdighet som säkerhetspolitisk aktör ska kunna stärkas. Det innebär bland annat att vi kan agera för att stärka EU:s civila och militära krishanteringsverktyg. En viktig hållpunkt under våren blir antagandet av en andra pakt för civil krishantering som tillkommit på svenskt initiativ.

Sverige är också pådrivande i vidareutvecklingen av EU:s verktyg för bemötande av hybrid- och cyberhot. I egenskap av ordförandeland leder Sverige bland annat arbetet med utvecklandet av nya snabbinsatsstyrkor för bemötande av hybrida hot. Sverige är också delaktigt i processen för att etablera Sveriges verktygslåda för hantering av otillbörlig informationspåverkan.

På cyberområdet är Sverige del i vidareutvecklingen av EU:s cyberdiplomatiska verktygslåda och i framtagandet av en ny strategi för cyberförsvar. Under våren kommer Sverige också att understödja arbetet med en ny rymdstrategi för säkerhet och försvar.

Utvecklingen i EU:s östra grannskap har en direkt påverkan på Europas säkerhet. Stödet till Ukraina har högsta prioritet. Samtidigt agerar Sverige för att EU också ska stärka stödet till andra utsatta länder i unionens grannskap. På svenskt initiativ har EU inlett en process för att undersöka hur unionen på bästa sätt kan bidra till stärkt motståndskraft i Moldavien. Därtill behöver vi vara vaksamma på händelseutvecklingen på västra Balkan.

En stark transatlantisk länk är och förblir avgörande för Europas säkerhet. Det är regeringens tydliga ambition att Sverige ska fortsätta att tillhöra den kärna av medlemsstater som verkar för ett fördjupat samarbete mellan EU och Nato. Det gör vi bland annat genom att stödja genomförandet av den nya EU-Natodeklarationen som försvarsministern kommer att berätta mer om. Låt mig därmed få lämna över ordet till försvarsministern.

Anf. 34 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr ordförande! Sverige har precis som utrikesministern anförde varit pådrivande för genomförandet av själva den strategiska kompassen – det gäller både de säkerhetspolitiska delarna och de försvarspolitiska delarna.

Under det senaste året har flera viktiga milstolpar nåtts på vägen i själva genomförandet av den strategiska kompassen. Som utrikesministern nämnde pågår det bland annat ett viktigt arbete kopplat till cyber- och rymdområdet. I november förra året presenterades ett förslag till en ny cyberförsvarspolicy inom EU. Policyn föreslår förstärkningar av både cyberförsvar och cybersäkerhetsfrågor. Regeringen ser positivt på förslag som bidrar till en stärkt och effektiv EU-samverkan på cyberområdet.

Tidigare i mars presenterade den höge representanten och kommissionen EU:s rymdstrategi för säkerhet och försvar. Meddelandet är en manifestation av EU:s ambition att stärka unionen som global rymdaktör på det säkerhets- och försvarspolitiska området. Syftet är bland annat att bidra till gemensam förståelse av hotbilder i rymddomänen. Meddelandet lyfte fram den strategiska betydelsen av rymden och regeringens syn att strategin ska utgöra ett viktigt säkerhetspolitiskt instrument som stärker EU:s trovärdighet som rymdaktör.

Tidigare i mars presenterades en uppdatering av EU:s maritima säkerhet. Uppdateringen är välkommen mot bakgrund av de hot, utmaningar och utvecklingsmöjligheter som finns, givet den geopolitiska utvecklingen. Regeringen avser att stödja det vidare arbetet med implementeringen av cyberförsvarspolicyn, rymdstrategin och den maritima säkerhetsstrategin som beståndsdelar av den strategiska kompassen.

En annan viktig fråga inom ramen för genomförandet av kompassen är stärkandet av EU:s militära krishanteringsverktyg. I fokus är vidareutveckling av EU:s militära snabbinsatsförmåga, det som heter rapid deployment capacity, RDC. RDC reflekterar ambitionen att EU som global aktör ska kunna ha förmågan att verka genom hela konfliktcykeln samt kunna genomföra hela spektrumet av militära krishanteringsinsatser. Arbetet med att stärka EU:s militära planerings- och ledningsstruktur bidrar till att stärka EU:s förmåga, och regeringen avser att fortsätta att stödja detta arbete.

Under det närmaste året väntas arbetet fortskrida rörande två förslag som också berör den försvarsindustriella basen i Europa. Status avseende Edirpa, det vill säga förordningsförslaget om gemensam upphandling av försvarsmateriel, är att det behandlas i Europaparlamentet för närvarande. Sverige är som ordförande redo att leda trepartssamtal mellan rådet, kommissionen och parlamentet så snart parlamentet har enats om en ståndpunkt.

Vad gäller Edip, det vill säga det nästkommande förordningsförslaget om utveckling av den försvarsindustriella basen, väntar medlemsstaterna på information från kommissionen beträffande tidsplan och innehåll. Regeringens ingångsvärden i dessa frågor kvarstår så som tidigare har förmedlats till riksdagen.

Den försvarsindustriella basen ges bäst förutsättningar när konkurrens och mångfald är vägledande principer. Andra viktiga delar i genomförandet av kompassen sker inom partnerskapsfrågorna. I januari 2023 undertecknades den tredje gemensamma EU–Nato-deklarationen. Den bekräftade viljan att bygga vidare på existerande samarbetsområden och samtidigt stärka utbytet kring ett nytt frågekomplex, såsom rymd, nya teknologier, skyddet av kritisk infrastruktur med mera.

Regeringen avser att stödja att EU–Nato-samarbetet utvecklas och intensifieras med utgångspunkt för den gemensamma deklarationen som då antogs i januari. Sammanfattningsvis ser regeringen positivt på att EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete vidareutvecklas. Regeringen avser därför att stödja det fortsatta genomförandet av den strategiska kompassen.

Anf. 35 LARS WISTEDT (SD):

I likhet med tidigare år vill vi anmäla en avvikande uppfattning vad gäller att upprätta en militär operativ förmåga, alltså förband med ledningsfunktioner. Vi anser att Nato är det som är grunden för det kollektiva försvaret.

Anledningen är också att vi vill undvika det som man inom det militära kallar mission creep, det vill säga att det växer och växer. Efter hand som krishanteringsförbandet kommer att finnas på plats är det stor risk att det kommer att behövas ytterligare förmågor, folk och materiel, och plötsligt är det 10 000 eller 15 000, och så har vi en parallell styrka med Nato som

inte är vad vi skulle kunna kalla economy of force, det vill säga att vi kraftsamlar på det som är viktigast och låter den göra det som kan göra det bäst.

Som sagt, det viktiga är att Nato är grunden för det kollektiva försvaret, enligt vår uppfattning.

Anf. 36 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsråden, för er gemensamma föredragning!

Vänsterpartiet sa när den strategiska kompassen beslutades att vi inte var med på den, då vi menade att den skulle leda både till ökad överstatlighet och militarisering på EU-nivå. Den strategiska kompassen innehåller mycket som är bra men fortfarande också mycket som vi inte tycker är bra.

Jag kommer dock inte att anmäla någon avvikande ståndpunkt nu, då jag tycker att själva förslaget till regeringens ståndpunkt är ganska bra, och den strategiska kompassen är ju ändå beslutad. Men jag vill ändå påminna nämnden och statsråden om att Vänsterpartiet har haft en avvikande ståndpunkt tidigare, och det har vi naturligtvis fortfarande, men vi upprepar den inte i dag.

Anf. 37 ORDFÖRANDE:

Det är noterat och dessutom inskrivet i evigheten i form av anteckningarna i protokollet.

Anf. 38 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Låt mig då också vara väldigt tydlig från regeringens sida, och det anfördes också när vi var i försvarsutskottet i går, att ansvaret för det kollektiva försvaret sköts och genomförs genom Nato. Där finns också de befintliga ledningsstrukturerna, och de förstärks nu intensivt, både den regionala planeringen, styrkemålen och lednings- och lydheidsförhållanden.

Jag vill också understryka att i den inriktning som EU har med RDC, alltså krishanteringsinsatser, finns ingen koppling till kollektivt försvar. Under det senaste året uppfattar jag att det finns ett ännu tydligare klagörande av att EU lägger fokus på krishanteringsinsatser och Nato lägger fokus på kollektivt försvar. De ledningsstrukturerna har också kraftfullt förstärkts under det senaste året.

Anf. 39 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

I tillägg till det som försvarsministern har sagt vill jag säga att det inte finns några konkreta förslag om en EU-armé eller en försvarsunion på bordet, och Sverige skulle inte heller stödja en utveckling i den riktningen. Vi bejakar naturligtvis däremot, precis som försvarsministern har sagt, att EU:s förmåga som säkerhetspolitisk aktör stärks. Och det sker samtidigt som vi utgår från svenska intressen och principen om att försvarssamarbetet utgår från mellanstatlighet.

Anf. 40 ORDFÖRANDE:

Jag tar själv till orda.

Jag tror också att det är väldigt viktigt att Sverige när vi blir fullvärdig medlem av Nato kan vara en av de ledande nationerna i att ordna relationerna mellan vad Nato ska göra och vad EU ska göra, på det sätt som statsråden har redogjort för. Jag tror att vi tillsammans kan utveckla en stor kraft, och det är väldigt komplementärt.

Men i dag är det inte i alla stycken 10 kilometer mellan Natos högkvarter i Bryssel och de europeiska institutionerna, utan det är 10 000 kilometer, och där tror jag att Sverige har en roll att fylla, både som Natomedlem och som EU-medlem. Detta var ingen fråga utan en kommentar.

Anf. 41 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag antar att ordföranden inte vill ha en Natodebatt här och nu, men eftersom ordföranden tog upp Nato och Sveriges roll som medlem måste jag ändå påpeka att alla Sveriges partier inte står bakom en ansökan som medlem i Nato – bland annat inte Vänsterpartiet.

Anf. 42 ORDFÖRANDEN:

Även det är nu antecknat i protokollet för evigheters tid.

Då noterar jag att det finns en avvikande ståndpunkt från Sverigedemokraterna vad gäller att EU inte ska utveckla en militär operativ styrka. Jag kan också konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 8, EU-stöd till Ukraina.

Anf. 43 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Fokus för diskussionen väntas ligga på ett förslag från EU:s utrikestjänst om möjlig gemensam upphandling och leverans av ammunition till Ukraina. Som jag nämnde under den tidigare diskussionspunkten är mer militärt stöd till Ukraina, och snabbt sådant, av allra högsta prioritet för Sverige och EU. Sverige stöder därför den övergripande inriktningen i det förslag som utrikestjänsten har lagt fram.

Innan försvarsministern berättar mer om detta vill jag kort informera om den europeiska fredsfaciliteten, EPF. Finansieringen för ammunitionsleveranser och upphandling föreslås komma från den höjning av EPF-budgeten om 2 miljarder euro som nyligen beslutats. Detta har, för nämndens kännedom, lett till en diskussion om de långsiktiga finansiella behoven inom EPF och om ett eventuellt behov av ytterligare påfyllning.

Det väntas inte något beslut i denna fråga på måndag, men möjligen vill man se en politisk överenskommelse om att gå vidare med en höjning och därmed att ta fram utkast till rättsakter. Vi kommer i vanlig ordning att återkomma till nämnden när ett konkret förslag finns på bordet.

Med detta vill jag lämna över ordet till försvarsministern.

Anf. 44 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr ordförande! EU:s stöd är av stor vikt för Ukraina. Det gäller särskilt det militära stöd som EU:s medlemsstater bidrar med. Vi ser fram emot diskussioner om möjlig gemensam upphandling och leverans av ammunition till Ukraina.

Som utrikesministern nämnde har utrikes tjänsten inför FAC presenterat ett förslag som grund för ministerdiskussionen. Förslaget behandlar Ukrainas och medlemsstaternas behov av ammunition på kort, medellång och lång sikt.

På kort sikt handlar det om att ge incitament till medlemsstaterna att avvara ytterligare artilleriammunition från sina lager eller från pågående upphandlingar och tillhandahålla den till Ukraina.

På medellång sikt handlar det om att ge Europeiska försvarsbyrån, EDA, och eventuellt så kallade lead nations möjligheter att upphandla artilleriammunition.

Den långsiktiga lösning som EEAS presenterat berör den försvarsindustriella basens förutsättningar. Här är regeringen tydlig: Ökad reglering och styrning av marknaden försvårar för den försvarsindustriella basen.

Sverige har tillsammans med flera medlemsstater betonat att dessa frågor bör behandlas med stor försiktighet och inte sambehandlas med det brådskande stödet till Ukraina.

Regeringen välkomnar åtgärder som bidrar till att stärka Ukrainas försvarsförmåga. Regeringen avser därför att stödja arbetet med gemensam ammunitionsupphandling fortskrider. Det är dock för tidigt att säga exakt hur en upphandlingslösning kan se ut.

Vid försvarsministrarnas möte i Stockholm den 8 mars bekräftades den av EEAS föreslagna inriktningen för den gemensamma upphandlingen. Vid FAC:s jumbomöte väntas ministrarna ge ytterligare inriktning till EDA och det kommande arbetet. Regeringen avser att stödja denna process eftersom det i grund och botten handlar om att ge Ukraina bästa möjliga förutsättningar att försvara sig och i förlängningen även Europa.

Anf. 45 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag tackar både utrikesministern och försvarsministern för föredragningarna. Båda frågorna är viktiga, och vi har ingen annan ståndpunkt än regeringen i de här fallen.

Jag vill bara ställa en fråga när det gäller ammunitionsproduktionen. Det är ju lite bråttom. Den behöver växla upp, och det behöver gå snabbt. Försvarsministern sa här att det är för tidigt att säga exakt hur. Vad kommer det sig? Kan du bara utveckla lite vad som gör att det inte går att snabbare få detta på plats?

Anf. 46 Försvarsminister PÅL JONSON (M):

Herr ordförande! Jag tackar för frågan.

Det handlar bland annat om formen för upphandlingen – hur den ska ske och vilken roll Europeiska försvarsbyrån själv ska ha för att kunna upphandla försvarsmateriel i allmänhet och framför allt artilleriammunition. Sverige har ju tidigare använt Europeiska försvarsbyrån för att upphandla ammunition till exempelvis Carl-Gustaf.

Det finns frågor kring huruvida Europeiska försvarsbyrån har de administrativa muskler som krävs för att genomföra en så här stor upphandling. Därför finns det också ett förslag om att Europeiska försvarsbyrån skulle kunna stöttas av det som heter lead agencies, ett antal upphandlingsorganisationer på regional basis. Det skulle till exempel

kunna handla om att Sverige, Tyskland och Frankrike skulle kunna upphandla artilleriammunition.

2022/23:32

17 mars

Den andra dimensionen som kan skapa frågetecken, och därför har Sverige också under dessa möten sagt att vi måste ha rimliga förväntningar, är det faktum att det nu är hårt tryck på producenterna av artilleriammunition. Det finns någonstans mellan 15 och 20 företag, bedömer vi. Den aktuella situationen där många länder i Europa ska stärka sin försvarsförmåga och också leverera till Ukraina – det sker även upphandlingar på global basis – påverkar tillgängligheten av den försvarsindustriella basen när det kommer till artilleriammunition. Det är just det man nu kommer att arbeta vidare med.

Anf. 47 ORDFÖRANDE:

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Med det tackar jag försvarsminister Pål Jonson med medarbetare för deltagandet i dagens EU-nämnd.

§ 3 Allmänna frågor
Statsrådet Jessika Roswall
Utrikesminister Tobias Billström
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 20 mars 2023

Anf. 48 ORDFÖRANDEN:

Då hälsar vi Europaministern och nordiska samordningsministern Jessika Roswall med medarbetare varmt välkomna. Vi är på dagordningspunkt 4 när det gäller möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor, Förbindelserna EU–Förenade kungariket – eller UK, som vi säger.

Anf. 49 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Äntligen är det dags att öppna ett nytt kapitel i relationen mellan EU och UK. Vid mötet förväntas två förslag till rådsbeslut antas. Utrikesminister Billström ansvarar för UK-relationer i regeringen och kommer att redogöra för dem vid dagens samråd.

Anf. 50 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Ordförande! Vid mötet förväntas två förslag till rådsbeslut antas, vilka utgör väsentliga delar av den viktiga principöverenskommelse, det så kallade Windsorramverket, som annonserades av kommissionen och den brittiska regeringen den 27 februari. Windsorramverket kommer att bli det nya namnet på Nordirlandsprotokollet, som utgör en del av utträdesavtalet mellan EU och Storbritannien.

Windsorramverket omfattar ett antal praktiska lösningar på de problem som identifierats under de senaste två åren i samband med genomförandet av protokollet om Irland/Nordirland men utan att tumma på den inre marknadens integritet. Överenskommelsen innefattar förutom nämnda två rådsbeslut också tre förordningar om sanitära och fytosanitära åtgärder, tullkvoter och läkemedel, som kommer att förhandlas under de närmaste veckorna, samt två positionspapper och ett uttalande från kommissionen som inte kräver rådsbehandling.

I och med antagandet av dessa rådsbeslut vid allmänna rådet och efterföljande gemensamt råd mellan EU och Storbritannien öppnas ett nytt kapitel i relationerna mellan EU och Storbritannien som ger större stabilitet och förutsägbarhet i relationerna. Det är ordförandeskapets förhoppning att denna överenskommelse också kommer att öppna för ett fördjupat samarbete inom ett antal områden som tidigare blockerats av den låsta situationen kring Nordirlandsprotokollet.

Det svenska ordförandeskapet har agerat skyndsamt för att allmänna rådet snabbt ska kunna anta rådsbesluten. Vi kommer att fortsätta att arbeta tillsammans med kommissionen och medlemsstaterna för att slutföra denna process så snart som möjligt.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Detta är en beslutspunkt, och det ju väldigt passande att vi tar den på Saint Patrick's Day när detta förhoppningsvis medverkar till harmoni mellan Nordirland och Republiken Irland.

Jag kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade
ståndpunkt.

Därmed tackar vi utrikesminister Tobias Billström med medarbetare
för deltagandet i EU-nämnden i dag.

2022/23:32

17 mars

§ 4 Allmänna frågor
Statsrådet Jessica Roswall
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 21 februari 2023
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 20 mars 2023

Anf. 52 ORDFÖRANDEN:

Då går vi över till våra ärenden med minister Roswall. Först har vi återrapport från mötet i rådet den 21 februari 2023. Finns det något att tillägga till det skriftliga?

Anf. 53 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Nämnden har tagit del av den skriftliga återrapporteringen, och jag har inget ytterligare att tillägga.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Då har vi dagordningspunkt 3, Förberedelser inför Europeiska rådets möte den 23–24 mars 2023: slutsatser. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 55 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Allmänna rådet ska förbereda mötet i Europeiska rådet den 23–24 mars genom att diskutera ett utkast till slutsatser. Nämnden har tagit del av utkastet. På ER-dagordningen står Ukraina, konkurrenskraft, inre marknad och ekonomiska frågor samt energi.

Vad gäller Ukraina är det snabbaste sättet att få slut på kriget och hjälpa Ukraina att befria sitt land att skyndsamt förse landet med ytterligare militärt stöd och även fortsatt finansiellt och humanitärt stöd, inklusive akut och långsiktigt stöd till återuppbyggnad.

Ukraina behöver också stöd i sitt EU-närmande. Utvidningsprocessen är och bör vara meritbaserad. För att ta nästa steg i processen måste Ukraina och andra kandidatländer genomföra reformer. I gengäld behöver ukrainarna försäkras om att EU står redo att ta nästa steg i processen när Kiev har genomfört de sju uppställda reformkriterier som åtföljer kandidatlandsstatusen.

Samtidigt är det välkommet att vi kan se framsteg i arbetet inom ansvarsutkrävande, som inrättandet av ett internationellt center i Haag för att samordna åklagares arbete med att utreda det ryska aggressionsbrottet. Det kollektiva trycket mot Ryssland måste upprätthållas. Det pågår även på ordförandeskapets initiativ arbete för att utreda förutsättningarna och föreslå åtgärder för att utnyttja frysta ryska tillgångar för återuppbyggnaden av Ukraina.

På det ekonomiska området ska Europeiska rådet diskutera den för det svenska ordförandeskapet prioriterade frågan om EU:s långsiktiga konkurrenskraft. Det är en avgörande fråga för både vår ekonomi, vår säkerhet och EU:s röst i världen.

Regeringen har varit drivande för att en sådan strategi ska tas fram. Det var välkommet att kommissionen i går presenterade ett initiativ om detta, tillsammans med ett meddelande om att uppmärksamma den inre marknadens 30-årsjubileum.

I veckan har jag tillbringat mycket tid i Strasbourg, där jag har företrätt hela rådet i debatter i Europaparlamentet. Där har det framgått med all önskvärd tydlighet att konkurrenskraft står högt på EU:s dagordning just nu och att det svenska ordförandeskapet har varit en viktig bidragande kraft i detta.

Det är viktigt att vi gemensamt i EU nu också förmår att rikta blicken mot de mer långsiktiga utmaningarna. Vi behöver framtidssäkra våra ekonomier och återta förlorad mark när det gäller EU:s globala konkurrenskraft. Det handlar bland annat om forskning, kompetensförsörjning, inre marknaden, handel och regelförenklningar.

Europeiska rådet ska även följa upp diskussionen om de mer kortsiktiga åtgärderna kopplat till industriplanen för gröna given från det föregående mötet. Ledarna kommer bland annat att notera den revidering av statsstödsregelverket som kommissionen nyligen beslutat samt de lagförslag om nettonollindustrier och kritiska råmaterial som i går lades fram tillsammans med ett meddelande om vätgasbank.

Europeiska rådet väntas även ställa sig bakom de rådsslutsatser om en översyn av den ekonomiska styrningen som antagits av Ekofinrådet samt peka på att vikten av att rådets konvergerande syn i frågan beaktas i kommissionens kommande förslag. Det svenska ordförandeskapet planerar att påbörja arbetet med att analysera och förhandla konkreta förslag efter att kommissionen har presenterat dessa.

Därefter handlar det om energi. Vid behov kommer ledarna att uppdateras om läget inför nästa vinter till exempel vad gäller reservlager av naturgas. Man förväntas också välkomna det nyligen presenterade förslaget om en reviderad elmarknadsdesign.

Avslutningsvis kommer statsministern tillsammans med kommissionens ordförande att ge en lägesuppdatering om genomförandet av ER-slutsatserna om migration från Europeiska rådet den 9 februari.

Statsministern kommer också att informera om den givarkonferens som äger rum på måndag nästa vecka till stöd för behövande i Turkiet och Syrien efter den fruktansvärda jordbävningen där i början av februari.

Anf. 56 MONICA HAIDER (S):

Tack så mycket för föredragningen! Jag hör vad statsrådet säger om rådsslutsatserna som de ser ut just nu.

När det gäller konkurrenskraft har vi tidigare velat ha med forskning, jämlikhet, jämställdhet, att bygga tillväxt och jobb i Sverige. Nu nämnde ministern forskning, och det är väldigt bra. I ståndpunkten står det ”faktabaserad och balanserad”. Vad betyder det egentligen vad gäller konkurrenskraft?

Sedan till energifrågan. Det är ganska tunt. Nu lade du till lite om reservlager och nämnde också elmarknadsdesign, som är väldigt viktig. Jag undrar: Finns frikoppling av gasen med i diskussionen?

Anf. 57 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag vill lägga till någon fråga utifrån den information vi fick nu. Givarkonferensen för Turkiet och Syrien som är på måndag är väldigt bra. Det vore intressant att veta hur mycket Sverige och EU själva kan bidra med på den givarkonferensen, med tanke på att regeringen spenderar lite mindre pengar på just bistånd.

Den andra frågan som jag vill skicka med handlar om att regeringen i ståndpunkterna är tydlig med att Ukraina är en prioritering för det svenska EU-ordförandeskapet. Långsiktig konkurrenskraft är också en prioritering för det svenska EU-ordförandeskapet.

Min fråga blir då återigen: Är det så att vi kan förvänta oss att till nästa Europeiska råd, som blir det sista under ordförandeskapet, att de två övriga prioriteringarna i det svenska ordförandeskapet, grön omställning och rättsstatens principer, kommer att komma upp på Europeiska rådet?

Anf. 58 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack, statsrådet, för föredragningen!

Vi skulle vilja göra några medskick från Miljöpartiets håll. Vi menar att sanktioner bör handla om embargo för all fossilgas och uran som EU fortfarande importerar samt sanktioner mot ryska atomenergibolaget Rosatom.

Vad gäller befintliga sanktioner och implementeringen av dem har till exempel Ungern fortfarande undantag från embargot för olja genom att det får fortsätta att importera olja i pipeline. Det tycker vi är väldigt problematiskt.

Vidare vill vi angående den gröna given lyfta fram att det är av stor vikt att EU inte halkar efter i den gröna omställningen. Det är viktigt för Sverige som har flera stora gröna industriprojekt och för att unionen ska bryta sitt beroende av fossila bränslen.

När det gäller den ekonomiska styrningen vill vi lyfta fram att det är viktigt att möjliggöra för kloka investeringar i den gröna omställningen som kan bidra till ekonomisk utveckling så att det inte accelererar vare sig skuldsättning eller miljöförstöring.

Anf. 59 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Tack för alla frågor.

Jag vänder mig först till Monica Haider. Uttrycket faktabaserat syftar till det kortsiktiga. Jag tror att jag förra gången fick en fråga av Matilda Ernkrans lite på det temat. Jag vill svara på det.

När vi har jobbat med konkurrenskraftsmeddelandet har vi försökt att få in så många svenska synpunkter som möjligt. Matilda Ernkrans frågade mig om att få in också jämställdhetsperspektivet när vi talar om konkurrenskraft och utvecklings-skills. Nu blandar jag ord. Jag ber om ursäkt för att det var ett engelskt ord där.

Det är en jätteviktig parameter att ha med. Jag vill hänvisa till att om man läser meddelandet ser man att det finns skrivningar som fångar precis det som jag tror att ni far efter. Vi måste öka kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och satsa forskningspengar så att vi får en mer jämställd arbetsmarknad.

Jag uppmanar alla att läsa konkurrenskraftsmeddelandet. Jag tycker att vi till stora delar har fått med mycket av det som Monica Haider frågar om och Matilda Ernkrans förra gången frågade mig om. Regeringen jobbar hårt på olika nivåer för att det ska få genomslag. Det tycker jag att vi har omhändertaget. Vi jobbar fortsättningsvis med det.

Jag var i veckan i Strasbourg. Vi hade en debatt om jobb där Heléne Fritzon och jag hade precis samma ingångsvärden och samma argumentation för just det som vi talar om här. Tack för medskicket! Jag svarar jakande på det.

Energimarknadsdesignen kom häromdagen. Den analyseras och kommer att behandlas i näringsutskottet och senare här i EU-nämnden. Just nu är det inte direkt föremål för förslag att frikoppla gasen. Men man syftar till att få på plats ett incitament för att minska fossilberoendet. Det har vi talat om många gånger här. Det handlar både om att minska det och säkerhetsperspektivet.

Jag ska svara, Matilda Ernkran, på den fråga du ställde i dag. Matilda Ernkran ställde den frågan till mig också förra gången om de övriga prioriteringarna.

Jag skulle vilja påstå att vi jobbar med alla prioriteringar hela tiden i olika rådskonstellationer. Även om Sverige är ordförandeland äger vi inte dagordningen för Europeiska rådet. Det vet alla.

Till exempel har jag några punkter här senare i dag i nämnden där vi ska tala om rule of law, eller rättsstatsprincipen. Det är en av våra viktiga prioriteringar.

När det till exempel gäller den gröna omställningen ser jag definitivt den och konkurrenskraften som sammankopplade i många delar. Det gäller också energi.

I de olika förslag som nu har presenterats av kommissionen finns de delarna med. Det betyder självklart inte att vi inte jobbar med alla fyra prioriteringar hela tiden.

Jag noterar det Rebecka Le Moine sa och Miljöpartiets uppfattning.

Anf. 60 MATILDA ERNKRANS (S):

Du nämnde själv givarkonferensen för Turkiet och Syrien. Det är ett viktigt initiativ. Jag är lite intresserad av hur mycket Sverige och EU kommer att kunna bidra där och om man kan få information om detta.

Anf. 61 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag har inte svaret på frågan om hur mycket det är. Det enda jag kan säga är att det har varit uppskattat från de andra länderna att Sverige så tidigt tog tag i att ordna konferensen.

Jag ska också säga att alla medlemsstater har sagt att de kommer att vara villiga att sluta upp och hjälpa till. Vi får återkomma. Förhoppningsvis kanske statsministern har mer att säga om det nästa vecka.

Anf. 62 ORDFÖRANDE:

Det är ett väldigt bra påpekande. Vi träffar statsministern på onsdag klockan 09.00. Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 5, Europeiska planeringsterminen. Det är både en diskussionspunkt och en informationspunkt. Jag föreslår att statsrådet tar det ihop. Sedan noterar vi vad som är diskussion och vad som är information.

Anf. 63 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Jag tar a, b och c samtidigt.

Vid GAC kommer det svenska ordförandeskapet att presentera en rapport med en sammanfattande beskrivning av rådets behandling av de olika delarna av årets europeiska termin. Regeringen har samrått med nämnden inför var och en av dessa rådsbehandlingspunkter. Punkten a är uppsatt för åsiktsutbyte, men ingen diskussion väntas vid rådsmötet.

Sedan gäller det punkten b. Det svenska ordförandeskapet ska även presentera en uppdaterad färdplan för terminen 2023. Den här punkten är en informationspunkt, och ingen diskussion väntas.

Punkten c gäller utkast till rekommendationer. Avslutningsvis ska GAC formellt vidarebefordra rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet till stats- och regeringscheferna som väntas ge sitt politiska stöd. Ingen diskussion förväntas heller i denna punkt på rådsmötet, som är en informationspunkt.

Anf. 64 ORDFÖRANDE:

Jag noterar i den delen att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. I övrigt på informationspunkterna tackar jag för informationen.

Vi går över till dagordningspunkt 6, Den årliga rättsstatsdialogen: landsspecifik diskussion.

Anf. 65 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Herr ordförande! Vid rådets möte i nästa vecka kommer landsspecifika diskussioner inom ramen för den årliga rättsstatsdialogen att äga rum. Sedan 2020 har rättsstatsdialogen genomförts i en mer strukturerad form med en horisontell del på hösten och landsspecifika diskussioner med fem medlemsstater varje halvår.

Den här gången kommer den första rundan av länder att avslutas med Slovakien och Finland. Det innebär efter det att alla medlemsstater har varit föremål för landsspecifika diskussioner.

Ordförandeskapet, jag tittar nu på Matilda Ernkrans, har tagit initiativ om att samtidigt påbörja en andra runda med Belgien, Bulgarien och Tjeckien.

Regeringen anser att diskussionerna inom rättsstatsdialogen är ett viktigt verktyg för att belysa brister och dela erfarenheter i syfte att förebygga att rättsstatsproblem uppkommer eller förvärras.

Genom att ordförandeskapet avslutar första rundan av länder och omedelbart påbörjar den andra rundan säkerställs att traditionen fortsätter med landsspecifika diskussioner med fem medlemsstater varje halvår.

Det här är mycket viktigt inte minst för att skapa förutsättningar för fortsatta diskussioner i rättsstatsdialogen under kommande ordförandeskap. Jag vill också säga att det är brukligt att ordföranden inte ställer frågor till de länder som diskuteras.

Anf. 66 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! När vi utifrån ett socialdemokratiskt perspektiv säger att det är prioriterat under EU-ordförandeskapet att driva EU:s grundläggande värderingar och rättsstatens principer menar nog vi någonting mer och

kanske någonting mer aktivt än att man gör det som enligt min uppfattning är förväntat.

Man sätter igång nästa runda av rättsstatsdialogen med Belgien, Bulgarien och Tjeckien. Min uppfattning är att om det svenska ordförandeskapet hade avstått från det hade det väckt stor uppmärksamhet. Med det sagt är det klokt och bra att man sätter igång nästa runda av rättsstatsdialogen.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Jag noterade att det sades att det var klokt och bra. Har statsrådet något att tillägga, eller lever hon i chock?

Anf. 68 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag håller med. Jag är övertygad om att vi kan göra ännu mer. Jag har informerat vid andra tillfällen, men jag gör det gärna igen.

Det är en bred palett av saker som vi gör. Det här är en del. Vi har också artikel 7-förfarandet, som ni vet kommer upp nästa gång. Jag vet att riksdagen har ett seminarium. Regeringen kommer att anordna ett symposium på det temat. Jag tror att vi kan ha nytta av det och dra lärdom av varandra.

Jag håller med om att det finns mycket mer att göra. Frågan är bred, och den är definitivt hela tiden på min radar. Vi gör många fler saker än just detta. Men det var inte helt självklart att man skulle fortsätta med tre nya länder. Det är ändå en sak som vi har lyckats göra.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att det statsrådet syftade på var konstitutionsutskottets planerade möte inom ramen för det riksdagen gör under vårt ordförandeskap. Det är väldigt välkommet.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Nästa punkt är dagordningspunkt 7, Övriga frågor. Finns det några övriga frågor?

Anf. 70 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M):

Jag har två saker som jag vill ta upp här. Slovakien har anmält en övrig fråga som rör bristande hantering av desinformation på sociala plattformar.

Jag vill informera att jag tillsammans med min litauiska kollega i allmänna rådet har bjudit in till en informell lunch med Olga Stefanishyna, som är Ukrainas vice premiärminister för EU-integration.

Lunchen är ett viktigt tillfälle för Stefanishyna att ge en lägesuppdatering om Ukrainas reformarbete inför kommissionens muntliga åiterrapport som väntas i slutet av det svenska ordförandeskapet.

Stefanishyna kommer särskilt att fokusera på de reformsteg som Ukraina gör i sin kandidatlandsstatus och som också återfinns i det meddelande som kommissionens lämnade i samband med när vi beviljade kandidatlandsstatus. Jag vill informera om det.

2022/23:32
17 mars

Anf. 71 ORDFÖRANDE:
Vi tackar för informationen.

Med detta har vi kommit till slutet av denna del med Jessika Roswall och medarbetare. Vi tackar från EU-nämndens sida och önskar en trevlig helg när den infinner sig under dagen.

§ 5 Jordbruks- och fiskefrågor

Landsbygdsminister Peter Kullgren

Åtterrappport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 30 januari 2023

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 20 mars 2023

2022/23:32

17 mars

Anf. 72 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Peter Kullgren med många medarbetare varmt välkomna.

Vi bötjar med en åtterrappport från möte i rådet den 30 januari 2023. Finns det något muntligt att tillägga till det skriftliga?

Anf. 73 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Jag kan svara på frågor om de finns.

Anf. 74 ORDFÖRANDEN:

Tack för en bra föredragning! Det finns inga frågor. Vi lämnar åtterrapporten.

Vi kommer in på Icke lagstiftande verksamhet och dagordningspunkt 3, Fiskeripaketet. Det är både information och diskussion. I handlingarna finns punkterna a, b, c och d. Jag föreslår att statsrådet med medarbetare tar dagordningspunkten samlat och fördelar på det sätt som är lämpligast.

Anf. 75 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Kommissionen lade den 21 februari 2023 fram ett policypaket på fiskets område bestående av fyra olika meddelanden. Den första gäller ett meddelande om översynen av hur den gemensamma fiskeripolitiken fungerar, den andra är en rapport om utvärderingen av genomförandet av förordningen om den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter, den tredje är ett meddelande med en handlingsplan för att återställa och skydda marina ekosystem för ett hållbart och motståndskraftigt fiske samt den fjärde är ett meddelande om energieffektivisering inom EU:s fiskeri- och vattenbrukssektor.

På rådsmötet den 20 mars ska ministrarna diskutera detta policypaket i syfte att bidra till utarbetandet av utkast till rådsslutsatser. Ordförandeskapet har valt att strukturera debatten i rådet utifrån följande tre frågor:

- A. Vilka är huvudprioriteringarna för en hållbar och motståndskraftig framtid för EU:s fiske- och vattenbrukssektor med hänsyn till det nuvarande geopolitiska läget?
- B. Vilka är nyckelementen när det gäller de åtgärder som kommissionen föreslår i sitt paket?
- C. Hur ser medlemsstaterna på att involvera alla aktörer och intressenter genom en fiske- och havspakt och ett partnerskap för energiomställning så som kommissionen föreslår?

Regeringen ser generellt positivt på kommissionens fiskepaket och välkomnar en diskussion på rådsmötet. Vår ambition som ordförandeland

är, som jag redan har nämnt, att anta rådsslutsatser för fiskepaketet vid jordbruks- och fiskeriministermötet i juni. Vi kommer att få anledning att återkomma till dessa meddelanden.

Beredningen av fakta-PM för översyn av hur den gemensamma fiskeripolitiken fungerar och förhandlingsplanen om att återställa och skydda marina ekosystem pågår. Dessa fakta-PM kommer att skickas till riksdagen i slutet av denna månad. Jag står såklart till utskottets förfogande om ni önskar diskutera dessa meddelanden i särskild ordning.

Anf. 76 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för dragningen.

Vi välkomnar de presenterade åtgärderna för övergång till förnybar energi, fiskenäringen och minskad negativ inverkan på de marina ekosystemen. Det är uppenbart att våra marina ekosystem på många sätt är i kris och att åtgärdsbehovet är enormt.

Vi i Miljöpartiet anser att ett havspaket bör bland annat innehålla ambitiösa mål, verktyg och åtgärder som är i linje med Parisavtalet och klimatlagen, strategierna inom den gröna given, det globala naturavtalet liksom EU:s övriga rättsakter på naturmiljöområdet.

Den tidigare reformeringen av EU:s fiskepolitik utgjorde en förbättring, men det är uppenbart att en reformering av nuvarande politik krävs för att hindra att de marina ekosystemen kollapsar och för att rädda kvar art för art. Det är helt nödvändigt att fiskepolitiken inkluderar ålder och storlek på fiskarna. Det är ett viktigt medskick. Förekomsten av delbestånd och bibehållen genetisk mångfald som centrala parametrar i fiskeriförvaltningen krävs.

Vi välkomnar också kommissionens nya uppdrag på detta område och undrar om uppdraget till ICES om en storleksförvaltning framskrider enligt förväntan. Det är en fråga.

Vi menar att det verkligen handlar om en morgondagens fiskepolitik som egentligen borde vara på plats redan i dag. Mycket är en kamp mot klockan för att rädda de bestånd som är under hård press.

Vi hoppas att Sverige i diskussionen på rådet kommer att lyfta fram behovet av att återinföra det förbud mot industrifiske i Östersjön som vi hade tidigare. Vi hoppas på en avvecklingsplan för industriellt fiske, givet beståndens dåliga status, och ett nödstopp för industrifisket efter sill och strömming med utgångspunkt i havsmiljödirektivet enligt försiktighetsprincipen.

Samtidigt som vi välkomnar det statsrådet har redogjort för menar vi att vattenbruksverksamheter ska vara hållbara redan nu och inte på lång sikt, det vill säga enligt den lagstiftning som redan finns. Att ha som ambition att fiskepaketen ska vara hållbara på sikt är att underkänna dagens mål och urvattna ambitionen för en hållbar fiskepakt.

Bland annat sill och strömming är slut längs våra svenska kuster, och ekosystemen har redan tippat i stora områden. Därför vill jag föreslå att formuleringen ändras till att fiske- och vattenbruksverksamheterna ska genomgå en snabb omställning till att vara miljömässigt hållbara. Vi vill därmed stryka formuleringen att det ska vara hållbart på lång sikt.

Det här är ett arbete som måste fortskrida väldigt snabbt. Att då skriva in att det ska vara hållbart på lång sikt tycker vi är att underkänna både dagens lagstiftning och den höga ambition som pakten ändå andas. Jag

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Vi avvaktar svaret. Men vi noterar det.

Anf. 78 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsrådet, för genomgången!

Om jag förstod det rätt fick vi en genomgång av samtliga punkter. Jag kommer att spalta upp det, eftersom jag har olika synpunkter på de olika frågorna. Men jag ska börja med att säga att jag tycker att Rebecka Le Moines förslag var bra. Lång sikt är lite väl vagt.

När det gäller de synpunkter jag kommer att framföra nu är den gemensamma faktorn att vi vill se ett ökat fokus på att stärka bestånden, bland annat genom minskat fisketryck. Vi vill också att bränslesubventioner tas bort.

Vi vill lägga till följande formulering i regeringens samtliga förslag till ståndpunkter: Fiskeförvaltning bör vara ekosystembaserad, och försiktighetsprincipen bör vara gällande när det vetenskapliga underlaget är bristfälligt vid fastställande av fiskekvoter.

När det gäller 3 a menar vi att fiskebeståndets utveckling måste prioriteras högst. Det finns annars ökad risk för ytterligare kräftgång i beståndens utveckling och risk för att flera bestånd ska krascha. Då faller de andra målen. För att stärka bestånden måste man ta höjd för osäkerheterna i prognoserna över fiskebeståndens utveckling. Så har inte skett. Förvaltningen har snarare eftersträvat en maximering av det årliga uttaget. Det är våra synpunkter på 3 a. Jag har som sagt också läst upp den ståndpunkt som vi vill lägga till i regeringens samtliga förslag.

När det gäller 3 b, Rapport om den gemensamma marknadsordningen för fiskeri- och vattenbruksprodukter menar vi att den gemensamma marknadsordningen inte väntas möjliggöra att subventioner till fiskets bränsleförbrukning avskaffas. Det är ett misslyckande som borde åtgärdas. Subventionerna motverkar omställningen av fiskeflottan till en flotta i bättre balans med resursbasen och till starkare småskalighet. Vi skulle i den ståndpunkten vilja lägga till, förutom det jag läste upp förut, att subventioner till fiskets bränsleförbrukning bör avskaffas.

När det gäller 3 c, Meddelande om en handlingsplan för EU:s skydd och återställande av marina ekosystem för ett hållbart och motståndskraftigt fiske finns det inget förslag till regeringens ståndpunkt. Men vi menar att kommissionens förslag i stort sett är bra. Vi saknar dock förslag på det viktigaste området som är minskat fisketryck.

När det gäller 3 d, Meddelande om energiomställningen inom EU:s fiskeri- och vattenbrukssektor vill vi framföra att starkare fiskebestånd är viktiga för att möjliggöra energieffektivisering av fiskesektorn. Det minskar den mängd energi som krävs för att fånga en viss mängd fisk. Vid utarmade bestånd krävs mer energi. Förekomsten av subventioner, såväl olika tillfälliga subventioner som det senaste drivmedelsstödet och det sedan länge pågående undantaget från energibeskattnings, minskar näringens egna incitament till att skaffa effektivare redskap eller på annat sätt hålla med energi.

Jag vill väldigt gärna höra statsrådets inspel, framför allt när det gäller de subventioner som ges till drivmedelsstöd och som gör att vi har en fiskeflotta som fortsätter att drivas fossilt.

Anf. 79 ORDFÖRANDE:

Mycket pedagogiskt och klart framfört, Ilona. Vi får se hur det mottas och vad svaren blir.

Anf. 80 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Socialdemokraterna tycker att mycket av det som övriga oppositionen har sagt här är viktigt. Vi hade också detta uppe i MJU tidigare i veckan. Där framförde vår föredragande vikten av storlekar i beståndet. Vi ser med allvar på att de marina ekosystemen är så utsatta. Jag tycker att det sas med skärpa från övriga här och behöver inte gå in jättedjupt på det. Men det är ett otroligt utsatt läge.

Det pratas om långsiktig hållbarhet. Vi vill se ett hållbart system. Vi tycker absolut att Sverige ska stå på sig där. Det är inte hållbart som det är i dag. Att gå in med en något urvattnad position redan från början är väl vagt. Det kan vi alltså hålla med om.

Däremot kommer vi inte att anmäla en avvikande ståndpunkt i dag. Men vi kommer att vilja vara delaktiga i processen framöver. Som vi förstår det är det fortfarande tidigt i processen.

Det andra jag vill framföra i dag är att det är något förvirrande hur de här a–d-punkterna är behandlade. Ibland står det att regeringen ser positivt på inriktningen från kommissionen. I andra sammanhang handlar det om en analys. Det är lite svårt att veta om det är i det här läget man ska anmäla avvikande ståndpunkt eller liknande.

Det är uppenbart att statsrådet och regeringen inte kommit särskilt långt i behandlingen av frågorna inom a–d utan att vi befinner oss i något tidigt embryo i processen. Eller har vi missuppfattat och ska framföra våra ståndpunkter redan nu? Vi uppfattar det inte så. Vi uppfattar att det än så länge är tidigt. Men vi vill vara tydliga med att vi när de svenska slutsatserna ska produceras vill vara delaktiga. Då kommer vi att vilja lägga in våra åsikter.

Vi fyller i att detta med långsiktigt hållbart är väl vagt i det väldigt akuta läge som vi befinner oss i när det gäller de marina ekosystemen.

Anf. 81 ORDFÖRANDE:

Jag uppfattar, precis som Jytte Guteland, att det är ganska tidigt i processen. Det Socialdemokraterna framförde är relevant att beakta.

Det vore bra om Peter Kullgren kan, lika pedagogiskt som Ilona gjorde, spalta upp det så att vi sedan vet på vilka punkter Vänsterpartiet och Miljöpartiet ska lämna avvikande ståndpunkter, vilket har antytts men inte slutgiltigt effektuerats.

Anf. 82 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Det är, precis som Jytte Guteland säger, jättetidigt i processen. Att vi fick detta så sent från kommissionen var en huvudanledning till att det planerade Agrifishmötet i februari inte blev av.

Det är också viktigt att påpeka att det här är meddelanden från kommissionen. Vår ambition är att, efter det, ta fram rådsslutsatser. Som jag sa i min inledning är jag absolut villig att komma till det utskott som önskar prata om det när vi har kommit lite längre. Det antydde också på miljö- och jordbruksutskottet i går att man vill ha en särskild överläggning om detta. Det ser vi inga problem med.

Hanteringen blir lite annorlunda när vi så att säga sitter och håller händerna på ratten. Annars hade vi inte fått utkast på rådsslutsatser vid denna tidpunkt. Det är alltså en bra möjlighet för oss att ha en tidig dialog och för riksdagen att få insikt i det arbetet – alltid med reservationen att vi är ordförande och ska se till att få fram detta. Rådsslutsatser tas ju i konsensus. Det är ett hantverk att få till att det landar.

Med det sagt kommer jag inte att vara lika strukturerad som Vänsterpartiets tydliga inlägg var på varje del. Jag ser det som att mycket av de inspelen gäller nästa steg och ber att få återkomma.

Vi ska inte träta om sådant som vi inte behöver träta om. Det är väl på dagordningspunkt 3 a som det står att regeringen således anser att fiske- och vattenbruksverksamheterna ska vara miljömässigt hållbara på lång sikt. Jag förstår syftningsfelet där. Men det ska inte ses som något annat än ett syftningsfel. Vi har inga problem med att kasta om det. Miljömässigt långsiktigt hållbara blir kanske tydligare. Det handlar om att det ska vara hållbart länge, inte att det ska bli hållbart på lång sikt. Det är hela ambitionen. Jag ber om ursäkt för det syftningsfelet. Det är helt okej att ändra det.

Anf. 83 Kanslirådet HEDVIG LANDAHL:

Apropå det Jytte Guteland sa om processen vill jag vara tydlig med att faktagromemorior vad gäller 3 a och c, det vill säga översynen av den gemensamma fiskeripolitiken och handlingsplanen, är under beredning. Du frågar om ståndpunkten och att det står analysera. Det beror på att diskussionen pågår internt inom Regeringskansliet.

De faktagromemoriorna kommer mycket snart, senast den 28 mars, tror jag. Vi är som sagt tidigt i processen. När faktagromemoriorna har kommit finns alla möjligheter att diskutera dem och lämna synpunkter.

Anf. 84 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag ska kanske tydliggöra, men jag hoppas att det var tydligt att det mesta av det jag sa var medskick till statsrådet inför den fortsatta processen. Men i och med att det under tre av de fyra punkterna finns förslag till regeringens ståndpunkt vill jag föra in den mening som jag läste upp. Eftersom jag tror att jag snubblade lite på orden ska jag läsa upp den en gång till, så att det blir rätt i protokollet. Det ska vara: Fiskeförvaltning bör vara ekosystembaserad, och försiktighetsprincipen bör vara gällande när det vetenskapliga underlaget är bristfälligt vid fastställande av fiskekvoter.

Det är den mening som jag skulle vilja lägga till samtliga av de förslag till ståndpunkter som finns. Men i övrigt var det som sagt medskick till den fortsatta processen.

Jag nämnde också bränsle på 3 b.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Om regeringen inte tar med den meningen, är det då Vänsterpartiets avsikt att ha den som avvikande ståndpunkt? Är tanken också att ha bränslet som avvikande ståndpunkt?

Anf. 86 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ja, på båda.

Anf. 87 ORDFÖRANDEN:

Då är det klart som korvspad.

Anf. 88 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag skulle vilja avvakta svaret från statsrådet.

Anf. 89 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Vi gör den förändring jag läste upp förut – rättar till så att vi minimerar risken för syftningsfel i texten. I övrigt föreslår jag att vi avstår.

Anf. 90 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Den ändringen är vi väldigt tacksamma för. Det är stor skillnad mellan ”långsiktigt hållbart” och ”hållbart på lång sikt”, så det tydliggörandet är verkligen välkommet.

Vi skulle vilja trycka på för att Sverige i sin ståndpunkt tar med ett återinförande av det förbud mot det destruktiva industrifisket som vi har haft tidigare på grund av försiktighetsprincipen och hårt pressade ekosystem. Precis som Vänsterpartiets ledamot lyfter är det väldigt viktigt att ha med försiktighetsprincipen, för även ICES, som står för det vetenskapliga underlaget, har oerhört svårt att veta exakt hur stora populationerna av olika fiskarter är och hur mycket det går att fiska. Därför vill vi verkligen trycka på försiktighetsprincipen.

Vi instämmer också i det som Vänsterpartiets ledamot nämnde om subventionerna. Detta är djupt problematiskt och borde också, redan i detta embryo, vara ett tydligt medskick. ICES bör också få frågor kring hur fiskarnas storleks- och åldersfördelning kan framgå i dess råd.

Med dessa medskick, som jag har förstått inte kommer att få gehör i detta tidiga skede, vill jag ansluta mig till Vänsterpartiets avvikande ståndpunkt.

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

För klarhetens skull – återinförande av förbudet mot det industriella fisket hade inte Vänsterpartiet med. Är det därmed en egen avvikande ståndpunkt, eller ansluter sig Miljöpartiet bara till Vänsterpartiets avvikande ståndpunkter?

Anf. 92 REBECKA LE MOINE (MP):

Det får bli en egen avvikande ståndpunkt, och en likalydande avvikande ståndpunkt gällande övriga punkter, om jag har förstått Vänsterpartiet rätt.

Anf. 93 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

För att förenkla i protokollet gör vi så att vi har en gemensam avvikande ståndpunkt; jag ansluter alltså till Miljöpartiets, inklusive det sista som Rebecka Le Moine sa.

Anf. 94 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Jag har inget mer att tillägga.

Anf. 95 ORDFÖRANDEN:

Då kan vi notera att Miljöpartiet och Vänsterpartiet har avvikande ståndpunkter gällande den mening som Ilona Szatmári Waldau läste upp, i de delar där den ska in, a–d. Det rör sig om en avvikande ståndpunkt gällande bränslesubventioner och en, även den från Vänsterpartiet och Miljöpartiet, gällande återinförande av förbudet mot det industriella fisket.

Därmed kan jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning. Jag påminner också om att detta, som Jytte sa, befinner sig i ett tidigt stadium, så det finns all anledning att hålla relevant fackutskott informerat genom överläggningar.

Därmed går vi in på dagordningspunkt 4, Marknadssituationen, i synnerhet efter invasionen av Ukraina. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 96 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Marknadssituationen för jordbruket är mer eller mindre en stående punkt på jordbruksministrarnas möten och kommer att så vara under hela det svenska ordförandeskapet.

Jordbrukssektorn påverkas av höga energi- och transportkostnader och även höga priser på såväl insatsvaror till jordbruket som jordbrukets produkter. Världsmarknadspriserna på jordbruksråvaror har sjunkit sedan toppnivåerna föregående sommar men ligger fortsatt på en hög nivå.

Generellt har lönsamheten i jordbrukssektorn varit god under 2022. Det finns dock skillnader mellan olika sektorer och även en stor variation mellan enskilda företag. Inför 2023 finns en osäkerhet kring den fortsatta utvecklingen. Det finns signaler som pekar på fortsatt minskade avräkningspriser. För jordbruksföretagen kan det bli utmanande att hantera året som kommer, beroende på skördeutfall och prisutveckling för jordbrukets insatsvaror.

Ett orosmoment under hösten var gödseltillgången inför kommande växtodlingssäsong. Regeringen, liksom EU-kommissionen, bevakar och följer denna fråga noga. Utvecklingen har varit positiv, och det finns nu relativt god tillgång till gödselmedel. Även om priserna är höga har de halverats jämfört med toppnivån i höstas.

Vid rådsmötet kommer ministrarna att diskutera marknadsläget och även kommentera om man ser behov av åtgärder på kort såväl som lång sikt. Det handlar bland annat om huruvida kommissionen kommer att aktivera jordbruksreserven inom ramen för CAP. Kommissionen har signalerat att det kan vara aktuellt att stödja jordbrukare i medlemsstater som gränsar till Ukraina, där inflödet av jordbruksprodukter från just Ukraina har pressat priset.

I detta sammanhang vill jag nämna att kommissionen har presenterat ett förslag om att förlänga tulllättnaderna för Ukraina i ytterligare ett år och

att vi strävar efter att fatta beslut om detta under det svenska ordförandeskapet.

Regeringen står bakom ordförandeskapets arbete för att tydliggöra situationen och utmaningarna på jordbruksmarknaderna. Regeringen anser att det är viktigt att eventuella förslag från kommissionen eller medlemsstaterna för att möta utmaningarna belyses på ett transparent sätt. Detta är särskilt viktigt med tanke på den osäkerhet som föreligger om hur marknaderna kommer att utvecklas framåt.

Under denna dagordningspunkt kommer även den övriga dagordningspunkten om rapport från reflektionsgruppen för griskött att diskuteras. Som en följd av svårigheterna i grissektorn sammankallade kommissionen intressenter från grissektorn och representanter från medlemsstater för att diskutera de utmaningar som grissektorn står inför. Rapporten innehåller ett antal rekommendationer riktade till såväl kommissionen och medlemsstaterna som näringen själv. Rekommendationerna sträcker sig över flera områden och syftar till att stärka hållbarheten utifrån samtliga tre hållbarhetsdimensioner.

Anf. 97 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag vill tacka statsrådet för en gedigen genomgång av vad kommissionen planerat och gör på området.

Vi har också tagit notis om EU-kommissionens uppdateringar om läget men också uppmaningar när det handlar om att säkra livsmedelsförsörjningen. Redan förra året – den 22 april tror jag att det var – uppmanade EU-kommissionen medlemsstaterna att arbeta för att säkra livsmedelsförsörjningen med anledning av kriget. Detta har varit en följetong.

Vi från Socialdemokraterna vill höra vilka initiativ regeringen nu under det svenska ordförandeskapet planerar på detta område i enlighet med vad EU-kommissionen vill se. Och vad planerar Sverige som ordförandeland i detta hänseende? Vi har i veckan sett hur finansministern har arbetat på området när det gäller de svenska matjättarna, men här pratar vi om rollen som ordförandeland. Finns det initiativ från det svenska ordförandeskapet i frågan?

Anf. 98 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! I denna fråga vill vi skicka med att vi tycker att det är viktigt att vi fokuserar på utfasningen av fossilberoendet när det gäller bränsle, konstgödsel och andra insatsmedel – av miljöskäl men också för att bryta beroendet av olika stater som vi är beroende av i dag.

Vi tycker också att det är viktigt att öka jordbrukets motståndskraft mot klimatförändringar och vill poängtera olika ekologiska metoder som har många fördelar och bör främjas; det kan handla om förbättrad jordhälsa och bättre vattenhållande förmåga. Detta kommer att bli allt viktigare vid ett varmare och förändrat klimat, där torka kommer att bli mer vanligt förekommande. Det kommer också att bidra till en stärkt lokal resiliens.

Vi vill också skicka med att det är viktigt att de ekologiska brukningsmetoderna inte missgynnas av olika insatser som riktas mot jordbruket utan att man tänker även på de ekologiska brukningsmetoderna.

Anf. 99 JOHN WIDEGREN (M):

Ordförande! Tack, landsbygdsministern, för genomgången! Jag vill, precis som vi har gjort flera gånger under processen sedan kriget bröt ut, skicka med att det är viktigt att regeringen ställer sig positiv till alla förslag som innebär en bibehållen hög produktion, utan några begränsningar, och till förändringar eller undantag i CAP medan vi har detta läge, just för att hålla uppe en så hög produktion som möjligt inom unionen.

Anf. 100 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag vill instämma i de medskick som har kommit från Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

Anf. 101 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Det blir kanske en mix av nationellt och EU-mässigt här. Vi har flera utredningar som pågår för att stärka vår egen resiliens och motståndskraft liksom vår försörjningsförmåga. Vi kommer att få delrapporter och ser fram emot slutgiltiga betänkanden från utredningar som den tidigare regeringen tillsatte, kanske till följd av uppmaningen från kommissionen.

Att vid varje möte diskutera marknadssituationen är en insats vi gör för att följa den nära och noggrant. Det handlar om tillgången till insatsvaror som är helt avgörande för jordbruket för att man ska kunna hålla nästa växtodlingssäsong på en rimlig nivå så att vi får ut de livsmedel vi behöver. Det handlar, som jag nämnde, om tillgången på gödsel, där situationen såg allvarlig ut för ett tag sedan men nu verkar stabilisera sig något, vilket är positivt.

Vi kommer också att ha ett möte med CAP-direktörerna och en diskussion om hur CAP kan bidra till ökad resiliens i jordbruket i Europa. Det pågår också en diskussion om hur vi långsiktigt kan stärka försörjningen med framför allt gödselmedel så att vi klarar detta bättre inom unionen. Där är det mycket möjligt att Sverige kan vara en viktig aktör, med de resurser som finns i vårt land.

Anf. 102 ORDFÖRANDEN:

Vi kan konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Handelsrelaterade jordbruksfrågor.

Anf. 103 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! På rådsmötet väntas kommissionen gå igenom aktuella handelsrelaterade jordbruksfrågor, i sedvanlig ordning. Det handlar bland annat om WTO:s jordbruksförhandlingar och pågående frihandelsförhandlingar.

Förberedelserna inför nästa WTO-ministermöte, som äger rum i Förenade Arabemiraten om ett år, har börjat. Bland annat kommer deklARATIONEN om livsmedelsförsörjning från WTO-ministermötet förra året att följas upp. Det gäller behov och utmaningar i minst utvecklade länder och nettoimporterande utvecklingsländer.

När det gäller frihandelsförhandlingar väntas avtalet med Nya Zeeland skrivas under i juni i år. Förhandlingarna med Australien väntas komma in i sin slutfas i sommar.

Efter resultatet av det senaste valet i Brasilien kan det finnas en möjlighet att gå vidare mot undertecknande och ratificering av Mercosur-avtalet. Avtalet är dock känsligt ur ett hållbarhetsperspektiv, inte minst vad gäller avskogning. Kommissionens avsikt är därför att förhandla fram ett sidoinstrument som stärker åtagandena på dessa områden.

I hållbarhetskontexten mer generellt stöder regeringen ambitionen att främja hållbarhet i det globala perspektivet. Det är i grunden positivt att EU:s handelspolitik används för att främja säkra och hållbara livsmedel och uppnå ambitiösa åtaganden från tredjeländer på viktiga områden som djurskydd, användningen av bekämpningsmedel och kampen mot antimikrobiell resistens.

Eventuella krav på produktionsmetoder för importerade produkter måste diskuteras från fall till fall för att fastställa om förslaget syftar till och leder till ökad hållbarhet samt är försvarbart i WTO.

Avslutningsvis är det positivt att EU och UK har kommit överens om hur handeln med Storbritannien och Nordirland kan underlättas utan att den inre marknaden äventyras, det så kallade Windsorramverket. Ramverket innehåller bland annat tekniska delar som rör handeln med livsmedel, växter och jordbruksprodukter.

Regeringen återkommer i april med ett fakta-PM som närmare beskriver ramverket.

Anf. 104 ORDFÖRANDEN:

Jag är inte jordbrukspolitiker, men att en tredjedel av EU:s samlade export på nästan 200 miljarder euro går till Storbritannien är i min värld imponerande siffror.

Anf. 105 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Ja, det är onekligen imponerande siffror. Att EU är världens största exportör av jordbruksprodukter är imponerande men även förpliktande, inte minst i den tid vi lever.

Dessa frågor hänger givetvis samman med det vi diskuterade tidigare: att se till att ha en säker livsmedelsförsörjning på hemmaplan. Men det handlar också om att agera ansvarsfullt globalt i vår roll som världens största handelspartner på detta område, och det har i årtionden diskuterats vilket ansvar EU har för att säkra livsmedelsförsörjning i världen och om hur dessa relationer slår eller inte slår.

En sak är dock säker. I rådande läge är det viktigt att Sverige är en stark röst för en hållbar ingång i dessa frågor och att vi under ordförandeskapet på olika sätt främjar hållbarhetsfrågorna i dialog och diskussion.

Det är bra att klimat, miljö och människors och djurs hälsa nämns. Men sedan pandemin har det varit på tapeten och diskuterats hur allt detta hänger samman. Det handlar om one health approach, djurens välbefinnande, risken för zoonoser om man inte har en bra djurhälsa och hur sammanlänkat detta är med människors hälsa. Det handlar också om klimatförändringarna och vilken roll jordbruket har i detta. Samtidigt har vi de ekologiska utmaningarna, inte minst gällande biologisk mångfald där också jordbruket är en viktig aktör.

Anf. 106 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag instämmer i det medskick Jytte Guteland just gjorde, men jag vill lyfta fram ytterligare något.

Jag är glad att statsrådet beskrev Mercosur som känsligt. Det finns många problem med det, bland annat att det kommer att främja monokulturer och påverka småbrukare och att europeiska bekämpningsmedel som nu är förbjudna på grund av skador och död i dessa länder kan komma att godkännas. Detta är viktigt att ha med.

I sitt förslag till ståndpunkt om regionala frihandelsavtal säger regeringen att viktiga värden såsom klimat, miljö och människors och djurs hälsa ska främjas. Men enligt de rapporter vi får är det uppenbart att detta inte görs utan att man skapar dessa avtal på ett sätt som gör att småbrukare, urfolk, arbetare, kvinnor med flera missgynnas.

Detta gäller till exempel avtalen om litium. Här ligger tillgångarna på känsliga naturområden och urfolksområden, och vi har fått rapporter om att urfolken signalerar att de saknar tillgång till vatten och att känsliga våtmarker torkas ut, med konsekvenser för en unik biologisk mångfald.

Det är också problem med försäljning av vatten i både Chile och Mexiko, där slutresultatet är att lokala samhällen torkas ut till förmån för de transnationella företagen, som är de som tjänar på de nuvarande handelsavtalen.

Mitt medskick är att EU måste bli mycket bättre på dessa frågor. Dessutom måste ordet demokrati finnas med i regeringens ståndpunkt, för de som drabbas av de negativa effekterna av frihandelsavtalen är aldrig tillfrågade eller med i processen. Jag vill lägga till ”demokrati” så att det alltså står ”viktiga värden såsom demokrati, klimat, miljö och människors och djurs hälsa främjas”. Jag hoppas att statsrådet kan gå med på detta.

Anf. 107 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar statsrådet för dragningen.

Jag instämmer i föregående talares inlägg. Regeringen har skrivit på det globala naturavtal som precis slutits, och sedan tidigare finns Parisavtalet. För att dessa globala avtal ska få verkan måste de implementeras. Här har det brustit tidigare, och därför är det viktigt att man lägger detta i handelsavtal och ramar in handeln utefter naturens och klimatets ramar.

Det är också av största vikt att detta göra med hänsyn till lokalbefolkningen, och jag vill likt Vänsterpartiets ledamot lyfta fram att ordet demokrati måste finnas med i regeringens ståndpunkt.

Vi vill också lyfta upp småbrukares rättigheter och lokala och hållbara ekologiskt inriktade jordbrukssystem, som främjar lokal matsäkerhet och resiliens mot kriser och klimatförändringar.

Detta är ett tungt medskick från Miljöpartiet, och vi ser gärna att ”demokrati” skrivs in i den svenska ståndpunkten.

Jag har även en fråga. Vad menas egentligen med ”offensiva intressen” som står i förslaget till svensk ståndpunkt? Det vill jag gärna ha svar på.

Anf. 108 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):
Jag tackar för flera medskick.

Mercosuravtalet är som sagt känsligt men även ett bra exempel på hur vi kan använda EU:s handelspolitik som ett verktyg för en hållbar utveckling i världen. Ett av EU:s krav för att gå vidare med Mercosuravtalet var att alla parter förbinder sig att respektera och effektivt genomföra Parisavtalet. Viljan att få till stånd ett avtal med EU var delvis orsaken till att Brasilien valde att inte träda ur Parisavtalet. På så vis har EU:s handelspolitik redan haft effekt.

På Agrifish är detta en informationspunkt från kommissionen för att belysa jordbruksaspekterna av handelsavtalen. Men handelsministrarna har ett möte i Bryssel den 25 maj, och det kommer givetvis att vara ett samråd i EU-nämnden inför det.

Anf. 109 Ämnesrådet KRISTINA LINDSTRÖM:

”Offensiva intressen” betyder dels att vi främjar att få fram våra konkreta exportintressen när det gäller jordbruksprodukter och livsmedel i olika förhandlingar, dels att dessa värden ska främjas i avtalen och att man ska ha effektiva samarbeten om exempelvis minskad antibiotikaanvändning och förbättrad djurvälstånd.

Anf. 110 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Statsrådet sa att det är en informationspunkt. Men enligt våra uppgifter är det en diskussionspunkt, och det finns också förslag till svensk ståndpunkt. Jag fick inget svar på mitt förslag om att ”demokrati” skulle läggas som ett viktigt värde.

Jag är medveten om att mycket av det som förts fram kommer att upprepas inför handelsministermötet, framför allt synen på hur de stora handels- och frihandelsavtalen slår undan den inhemska produktionen. Grödor som av tradition odlas i ett land slås ofta undan av de grödor som vi efterfrågar. I södra Afrika säljer man frön som inte går att reproducera, det vill säga är sterila, och man måste därför köpa nya hela tiden. Detta slår undan de inhemska fröna, vilket är ett stort problem som måste adresseras. Jag kommer att återkomma till detta när vi diskuterar handel, men just i detta fall skulle jag vilja ha in ”demokrati” i regeringens ståndpunkt.

Anf. 111 ORDFÖRANDEN:

Det är mycket riktigt en diskussionspunkt. Om ordet inte kommer med, är det då en avvikande ståndpunkt? Ja.

Anf. 112 REBECKA LE MOINE (MP):

Jag vill ansluta mig till Vänsterpartiets linje.

Anf. 113 ORDFÖRANDEN:

Då ger jag ordet till landsbygdsministern, som kan avgöra vad det blir.

Anf. 114 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Ordförande! Det är jag inte så säker på. Till syvende och sist är det ni som avgör vad det blir. Men jag söker stöd för den föreslagna ståndpunkten.

Anf. 115 ORDFÖRANDEN:

Eftersom Ilona inte fick gehör för sitt förslag uppfattar jag det så att det finns en ståndpunkt från regeringen med likalydande avvikande ståndpunkter från Vänsterpartiet och Miljöpartiet vad gäller demokrati som ett viktigt värde med anledning av handels- och frihandelsavtal.

I övrigt konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Övriga frågor, a–d. Jag föreslår att statsrådet tar detta samlat.

Anf. 116 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Jag är tillgänglig för frågor om någon har något på Övriga frågor.

Anf. 117 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Jag har ingen fråga men vill säga att gällande förordningen om restaurering av natur: aspekter som rör jordbruk och skogsbruk, jag tror att det är 6 a, hade Vänsterpartiet en lång avvikande ståndpunkt när den var uppe här för samråd. Jag vill bara påminna om att vi fortfarande står bakom den. Men eftersom detta är en informationspunkt under Övriga frågor upprepar jag den givetvis inte.

Anf. 118 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar detta, och det var mycket riktigt punkt 6 a.

Anf. 119 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Jag tackar för möjligheten att ta upp viktiga frågor till statsrådet även under Övriga frågor.

Socialdemokraterna vill göra ett medskick om pollinatörer. Jag ska inte fördjupa mig i det då det ligger under just Övriga frågor, men utvecklingen när det gäller pollinatörer är djupt bekymmersam. Många av dem dör och dör ut, vilket kan bli ett stort problem i Europa, inte minst med tanke på att bekämpningsmedel utsätter pollinatörerna för ett hårt tryck, utöver klimatförändringar och avel. Här vill vi att Sverige har en hög svansföring i alla lägen.

Det jag verkligen vill göra ett inspel om i dag är partnerskapet för hållbart fiske mellan EU och Marocko. Det har hänt en hel del på senare tid som gör att Sveriges normalt sett starka hållning i dessa frågor bör kunna få mer gehör framöver. Sverige har ju vid olika tillfällen röstat nej eller avstått. Det handlar om att det är en ockupation som pågår, och Marocko är en ockupationsmakt som EU har valt att förhandla med.

Det som jag vill påpeka här, när vi har en ny landsbygdsminister som är fräsch på området och skulle kunna få en möjlighet under en period där det har öppnats nya fönster, är att det har varit en process i EU-domstolen, där Västsahara genom Polisario vann domstolsstriden mot EU. Det visade sig där att de tidigare handelsavtalen hade ifrågasatts och även fiskeavtal.

Domstolen gjorde gällande att dessa avtal inte hade ingåtts på rätt sätt utan att det måste vara rätt part som förhandlar om naturtillgångarna.

Trots detta fortsatte EU att förhandla med Marocko om dessa avtal under förra mandatperioden, och man röstade om detta inom EU-institutionerna och det blev ett ja bland annat från Europaparlamentet.

Jag vill påpeka att det är nya rättsprocesser på gång. En anledning till att det blev ett ja, åtminstone i Europaparlamentet, var att ledamöter var korrupta. Det pågår rättsprocesser om detta just nu, och jag tror att det är någonting som många följer. Marocko har på olika sätt nästlat sig in hos ledamöter och bjudit dem på resor och annat, och nu är detta föremål för rättsprocesser. Detta gör att det nu finns en ny insikt om att det inte var argumenten som vann kraft i Europaparlamentet, utan att det handlade om att vissa ledamöter var korrumperade och ledde en motståndsrörelse där Marocko hade varit väldigt effektivt. Detta tror jag gör att när frågorna ska upp igen kommer det att vara ett nytt läge.

Den andra anledningen till att det är ett nytt läge är givetvis kriget och den nya situationen där vi har ett tydligt avståndstagande från EU när det gäller den ryska ockupationsmakten och Ukraina. Det gör att det blir väldigt svårt för EU att hålla en ockupant i handen medan man fördömer en annan.

Det kommer nog att bli en helt annan diskussion kring detta, och det blir kanske fler stater som ifrågasätter det som händer med dessa avtal. Det är alltså två nya lägen när det gäller dessa handelsavtal.

I dessa rättsprocesser drivs det också en process om ett skadestånd till Västsahara, där jag tror att EU kommer att bli fälld för att man helt enkelt fått vinning av ockupationsmaktens rovfiske men också att man när det gäller handelsavtalen exploaterar naturresurser från en stat där det finns en regering som har kontroll över territoriet men där det också finns representanter som företräder folket. Det är detta domstolen säger ska gälla.

Jag vill därför ge regeringen råg i ryggen i dessa fortsatta diskussioner och att man lyfter fram frågan att Sverige bör fortsätta att stå upp för rättsstatsprinciper och internationell rätt.

Anf. 120 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Herr ordförande! Jag glömde vända blad och såg inte att frågan om fiskeavtal mellan EU och Marocko skulle tas upp. Men jag har inte så mycket att tillägga till det som Jytte Guteland har sagt mer än att jag verkligen vill trycka på hur viktigt det är att den svenska regeringen håller fast vid det som Sverige tidigare har sagt, alltså att man har sagt nej till detta avtal på grund av att Västsahara ingår.

Anf. 121 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag instämmer med föregående talare. När det gäller förordningen om restaurering av natur har finansiering kommit upp som en viktig fråga. Detta går också hand i hand med många av de mål som beskrivs i det globala naturavtalet.

Min fråga är: Kan Sverige som ordförande initiera en diskussion om möjligheter för finansiering för att genomföra och implementera det som är skrivet i förordningen om restaurering?

Anf. 122 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

2022/23:32

Herr ordförande! När det gäller Rebecka Le Moines fråga får jag hänvisa till miljöministern.

17 mars

Jag tackar Jytte Guteland för att hon ger oss råg i ryggen. Jag kan konstatera att Sverige alltid har sagt nej. Det är Polen, Lettland och Litauen som har anmält att de vill ta upp denna övriga fråga.

Men jag tackar Jytte Guteland för att hon initierade detta.

Anf. 123 ORDFÖRANDE:

Då kan vi lämna punkten Övriga frågor och har kommit till vägs ände med landsbygdsminister Peter Kullgren med medarbetare. Vi tackar er och önskar en trevlig helg och Saint Patrick's Day.

Innehållsförteckning

§ 1 Utrikesfrågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDE.....	1
Anf. 2 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDE.....	1
Anf. 4 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	1
Anf. 5 MATILDA ERNKRANS (S).....	2
Anf. 6 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	3
Anf. 7 MARTIN KINNUNEN (SD).....	3
Anf. 8 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	3
Anf. 9 MATILDA ERNKRANS (S).....	3
Anf. 10 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	4
Anf. 11 ORDFÖRANDE.....	4
Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S).....	4
Anf. 13 ORDFÖRANDE.....	4
Anf. 14 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	4
Anf. 15 ORDFÖRANDE.....	6
Anf. 16 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	6
Anf. 17 MATILDA ERNKRANS (S).....	6
Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP).....	6
Anf. 19 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	7
Anf. 20 ORDFÖRANDE.....	8
Anf. 21 MATILDA ERNKRANS (S).....	8
Anf. 22 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	9
Anf. 23 REBECKA LE MOINE (MP).....	9
Anf. 24 ORDFÖRANDE.....	9
Anf. 25 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	9
Anf. 26 MATILDA ERNKRANS (S).....	9
Anf. 27 ORDFÖRANDE.....	10
Anf. 28 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	10
Anf. 29 ORDFÖRANDE.....	10
§ 2 Utrikesfrågor	11
Anf. 30 ORDFÖRANDE.....	11
Anf. 31 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	11
Anf. 32 ORDFÖRANDE.....	11
Anf. 33 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	11
Anf. 34 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	12
Anf. 35 LARS WISTEDT (SD).....	13
Anf. 36 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	14
Anf. 37 ORDFÖRANDE.....	14
Anf. 38 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	14
Anf. 39 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	14
Anf. 40 ORDFÖRANDE.....	14
Anf. 41 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	15
Anf. 42 ORDFÖRANDE.....	15
Anf. 43 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	15
Anf. 44 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	15
Anf. 45 MATILDA ERNKRANS (S).....	16
Anf. 46 Försvarsminister PÅL JONSON (M).....	16
Anf. 47 ORDFÖRANDE.....	17

§ 3 Allmänna frågor.....	18
Anf. 48 ORDFÖRANDEN.....	18
Anf. 49 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	18
Anf. 50 Utrikesminister TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	18
Anf. 51 ORDFÖRANDEN.....	18
§ 4 Allmänna frågor.....	20
Anf. 52 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 53 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	20
Anf. 54 ORDFÖRANDEN.....	20
Anf. 55 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	20
Anf. 56 MONICA HAIDER (S).....	21
Anf. 57 MATILDA ERNKRANS (S).....	21
Anf. 58 REBECKA LE MOINE (MP).....	22
Anf. 59 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	22
Anf. 60 MATILDA ERNKRANS (S).....	23
Anf. 61 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	23
Anf. 62 ORDFÖRANDEN.....	23
Anf. 63 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	24
Anf. 64 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 65 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	24
Anf. 66 MATILDA ERNKRANS (S).....	24
Anf. 67 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 68 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	25
Anf. 69 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 70 Statsrådet JESSIKA ROSWALL (M).....	25
Anf. 71 ORDFÖRANDEN.....	26
§ 5 Jordbruks- och fiskefrågor	27
Anf. 72 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 73 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	27
Anf. 74 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 75 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	27
Anf. 76 REBECKA LE MOINE (MP).....	28
Anf. 77 ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 78 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	29
Anf. 79 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 80 JYTTE GUTELAND (S)	30
Anf. 81 ORDFÖRANDEN.....	30
Anf. 82 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	30
Anf. 83 Kanslirådet HEDVIG LANDAHL.....	31
Anf. 84 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	31
Anf. 85 ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 86 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	32
Anf. 87 ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 88 REBECKA LE MOINE (MP).....	32
Anf. 89 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	32
Anf. 90 REBECKA LE MOINE (MP).....	32
Anf. 91 ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 92 REBECKA LE MOINE (MP).....	32
Anf. 93 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	33
Anf. 94 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	33

Anf. 95	ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 96	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	33
Anf. 97	JYTTE GUTELAND (S)	34
Anf. 98	REBECKA LE MOINE (MP).....	34
Anf. 99	JOHN WIDEGREN (M)	35
Anf. 100	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	35
Anf. 101	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	35
Anf. 102	ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 103	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	35
Anf. 104	ORDFÖRANDEN.....	36
Anf. 105	JYTTE GUTELAND (S)	36
Anf. 106	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	37
Anf. 107	REBECKA LE MOINE (MP).....	37
Anf. 108	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	38
Anf. 109	Ämnesrådet KRISTINA LINDSTRÖM.....	38
Anf. 110	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	38
Anf. 111	ORDFÖRANDEN.....	38
Anf. 112	REBECKA LE MOINE (MP).....	38
Anf. 113	ORDFÖRANDEN.....	38
Anf. 114	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	38
Anf. 115	ORDFÖRANDEN.....	39
Anf. 116	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	39
Anf. 117	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	39
Anf. 118	ORDFÖRANDEN.....	39
Anf. 119	JYTTE GUTELAND (S)	39
Anf. 120	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	40
Anf. 121	REBECKA LE MOINE (MP).....	40
Anf. 122	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	40
Anf. 123	ORDFÖRANDEN.....	41